

35908, V, J, d

80 br

140/99

Jezus Kristus pravi Bog.

Pregled najvažnejših dokazov tej temeljni
resnici krščanske vere.

Spisal

dr. Ivan Svetina,

katehet in profesor na c. kr. višji gimnaziji v Ljubljani.

V Ljubljani, 1899.

Natisnili J. Blaznikovi nasledniki.
Založil pisatelj.

Jezus Kristus pravi Bog.

Pregled najvažnejših dokazov tej temeljni resnici
krščanske vere.

Spisal

dr. Ivan Svetina,

katehet in profesor na c. kr. višji gimnaziji v Ljubljani.

Ponatisek iz „Zgodnje Danice“.

V LJUBLJANI, 1899.

Tiskali J. Blaznikovi nasledniki. — Založil pisatelj.

Z dovoljenjem prečastitega knežškofijstva ljubljanskega.

I. Važnost resnice, da je Jezus Kristus pravi Bog, in kako jo hočemo dokazati.

Resnica, da je Jezus Kristus pravi Bog, jednorodjeni Sin nebeškega Očeta, je temelj ali podlaga vsemu krščanstvu. Ako je namreč Jezus pravi Sin božji, potem je tudi krščanska vera, kateri je On začetnik, prava od Boga razodeta vera. Jezus Kristus je pa tudi ustanovitelj katoliške cerkve. On je njen nevidni poglavar ter vedni pomočnik njenih vidnih predstojnikov; saj je obljubil apostolom: „Glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“ (Mat. 28, 20). Sv. katoliška cerkev vsled tega vedno nepokvarjen hrani ter oznanjuje Kristusov nauk. Kdor torej veruje, da je Jezus Kristus pravi Bog, ta bo trdno veroval tudi vse posamezne resnice, katere sv. katoliška cerkev uči in nam jih zapoveduje verovati.

Pa ne le krščanska vera, ampak tudi krščansko življenje temelji na resnici, da je Jezus Kristus pravi Bog. Jezus Kristus je učil in katoliški cerkvi izročil resnice, katere mo-

ramo verovati, pa tudi čednosti, katere moramo v svojem življenju izvrševati. Ker je Bog, — „dana Mu je vsa oblast v nebesih in na zemlji“ (Mat. 28, 18); — pravico ima zapovedovati, in nihče ne more ubežati njegovi oblasti. On, ki je naš zapovednik, bo tudi naš pravični sodnik. Zato je z vero v božanstvo Jezusa Kristusa v hudem nasprotju ne le očitno pregrešno in brezbožno življenje, ampak tudi ona verska brezbržnost in malomarnost v izpolnjevanju božjih in cerkvenih zapovedij, ki je dandanes tako razširjena tudi med takimi kristjani, ki sicer še niso izgubili vse vere, pri katerih pa versko prepričanje nekako umira in kakor iskra pod pepelom polagoma ugaša v skrbah in zabavah vsakdanjega življenja.

To iskričo zveličalne krščanske vere, katera pač tli — morda s prav redkimi izjemami — v srcu vsakemu Slovencu, more zopet upihati v živ plamen, ki sveti in blagodejno ogreva, poleg milosti božje zlasti jasna zavest in trdno prepričanje o temeljni resnici, da je Jezus Kristus pravi Bog.

Zato hočemo v pričujoči razpravi vsestransko pojasniti in z raznimi dokazi utrditi to resnico.

Malomarnost in brezbržnost v spoznavanju resnice je za mislečega človeka nedostojna. Naravnost pogubna in pregrešna pa je, kadar se gre za najvažnejše resnice, od katerih spoznanja in dejanskega priznavanja je odvisna časna in večna sreča posameznega človeka in celega naroda. Tem resnicam pa moramo gotovo prištevati temeljne resnice krščanske vere in med temi zlasti resnico, da je Jezus Kristus pravi Bog.

Ogromna večina slovenskega naroda to resnico trdno veruje in izvaja iz nje tudi zgoraj navedene posledice; a upamo, da naša razprava tudi tem ne bo brez zanimanja in koristi. Saj bomo svoje vere tem bolj veseli, ako jasno spoznamo razloge, na katere se opira, in tem rajši bomo prinašali žrtev samozatajevanja, katero zahteva izpolnjevanje verskih zapovedij, čim bolje bomo spoznali njihov božji izvor. Premišljevanje Jezusovih čudovitih del, vzvišenosti njegovega nauka in vzorne svetosti njegovega življenja pa bo poviševalo naše spoštovanje in našo ljubezen do Njega.

Pojasniti in dokazati pa hočemo resnico, da je Jezus Kristus pravi Bog, na sledeči način.

Najprej hočemo vprašati, kaj Jezus Kristus sam pravi o sebi. To vprašanje je važno zlasti zaradi tega, ker tudi nasprotniki Kristu-sovega božanstva priznavajo, da je bil Jezus Kristus najmodrejši in najboljši človek. Ako torej hočejo biti dosledni, ne morejo in ne smejo na laž staviti njegovega pričevanja o samem sebi.

Jezus Kristus sam priča o sebi, da je ne le božji poslanec, in sicer v starem zakonu obljubljeni Odrešenik ali Mesija, ampak, kakor pravi človek, tako tudi pravi Bog, Sin človekov in Sin božji.

Da neovržno dokažemo resničnost tega pričevanja, navesti hočemo dalje ter natančno premisliti in vsestransko pojasniti one razloge, na katere se opira naša vera na božanstvo Jezusa Kristusa. Ti razlogi so: Čudeži, katere je Jezus sam delal, in s katerimi Ga je povelečeval ne-

beški Oče, zlasti pa njegovo vstajenje od mrtvih in njegov vnebohod; prorokbe, in sicer mesijanske prorokbe, ki so se izpolnile na Jezusu Kristusu in prorokbe, ki jih je Jezus sam izrekel, katere so se tudi vse natančno izpolnile, ali pa se še izpolnjujejo; Jezusov nebeški nauk, njegova vzorna svetost in čudovita vzvišenost njegove osebe; čudovito razširjanje in vedni obstanek krščanske vere in cerkve; krščanski mučenci in slednjič čudovita prenovitev sveta po krščanstvu.

II. Jezusovo pričevanje o samem sebi.

1.) Jezus odločno trdi o sebi, da je božji poslanec. Pri neki priliki je govoril Judom: „Jaz sem od Boga izšel in prišel (na svet); nisem prišel sam od sebe, ampak On me je poslal“. (Jan. 8, 42). „Jaz nisem sam od sebe govoril, ampak Oče, ki me je poslal, dal mi je zapoved, kaj naj povem, in kaj naj govorim“. (Jan. 12, 49). Kdo da je ta njegov Oče, povedal je jasno na drugem mestu: „Moj Oče je, ki me poveljuje, o katerem vi pravite, da je vaš Bog“. (Jan. 8, 54).

2.) Jezus trdi o sebi, da je obljubljeni Odrešenik ali Mesija. Ko Mu je rekla Samarijanka ob Jakobovem vodnjaku: „Vem, da pride Mesija, ki se imenuje Kristus“, — odgovoril jej je Jezus: „Jaz sem (Mesija), ki s teboj govorim“. (Jan. 4, 25. 26). — Judom pa, ki Mu niso hoteli verovati, da je obljubljeni Odrešenik, rekel je: „Vi preiskujete pisma,

... in ta so, ki pričajo o meni... Nikar ne mislite, da vas bom jaz tožil pri Očetu; Mojzes je, ki vas toži... Ko bi namreč Mojzesu verovali, verovali bi morda tudi meni, zakaj o meni je on pisal“. (Jan. 5, 39 sl.).

3.) Jezus priča o sebi z mnogimi pópólnoma jasnimi in določnimi izreki, da je pravi Bog.

a) Imenuje se Sina božjega. V odločilnem trenutku, ko je stal Jezus v dvorani pred svojimi sodniki, vprašal Ga je véliki duhovnik slovesno, rekoč: „Zaklinjam Te pri živem Bogu, da nam poveš, če si Ti Kristus, Sin božji“. In Jezus je odgovoril prav tako slovesno: „Ti si rekel“ — to je: Jaz sem Sin božji. (Mat. 26, 63. 64; Mark. 15, 61. 62).

b) Trdi, da je jednega bitja z nebeškim Očetom: „Jaz in Oče sva jedno“. (Jan. 10, 30). „Kdor mene vidi, vidi tudi Očeta... Ali ne verujete, da sem jaz v Očetu, in da je Oče v meni?“ (Jan. 14, 9. 10).

c) Imenuje se Gospoda nebes in zemlje. Govoril je namreč svojim apostolom: „Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji; pojdite torej in učite vse narode, krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha, učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal; in glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta“. (Mat. 28, 18—20). Petru pa je rekel še posebej: „Tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva. In karkoli boš zavezal na zemlji, zavezano bo tudi v nebesih; in karkoli

boš razvezal na zemlji, razvezano bo tudi v nebesih“. (Mat. 16, 19). Tako more le Bog govoriti. Tudi angelje božje imenuje „svoje angelje“, katere razpošlje ob vesoljni sodbi, da zberô njegove izvoljence od vseh strani. (Mat. 24, 31).

d) Prisvaja si božje lastnosti: Vsemogočnost z besedami: „Moj Oče dela doslej, in jaz delam . . . Karkoli namreč dela On, to dela jednako tudi Sin . . . Zakaj, kakor Oče obuja mrtve in jih oživlja, tako tudi Sin oživlja, katere hoče“. (Jan. 5, 17 sl.). — Da je večn, to je povedal proseč nebeškega Očeta malo pred koncem svojega zemeljskega življenja. „In sedaj me povelčaj, Oče, z onim veličastvom, katero sem imel pri Tebi, predno je bil svet“. (Jan. 17, 5). Ob drugi priliki pa je rekel: „Resnično, resnično vam povem, predno je bil Abraham, sem jaz“. (Jan. 8, 58). Kot človek je bil Abrahamov potomec, kot Bog pa je pred njim, ker je od vekomaj. — Oblast grehe odpuščati si prisvaja z besedo in dejanjem. Ko je rekel mrtvoudnemu človeku: „Zaupaj Sin, tvoji grehi so ti odpuščeni“ (Mat. 9, 2 sl.), menili so nekateri pismouki, da Boga preklinja, ker si pripisuje božjo oblast. On pa je na to s čudežem dokazal, da ima res tudi oblast grehe odpuščati. — Imenuje se slednjič delilca večnega življenja, kar je tudi le božje svojstvo. Govori namreč: „Jaz sem vstajenje in življenje; kdor v mé veruje, bode živel, četudi je umrl; in kdorkoli živi in veruje v mé, ne umrje vekomaj“. (Jan. 11, 25—26).

e) Od vseh ljudij zahteva vero v svoje božje bistvo, govoreč: „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega jedinorojenega Sina, da se ne pogubi, kdorkoli vanj veruje, temveč ima večno življenje... Kdor veruje vanj, ne bo sojen; kdor pa ne veruje, je že sojen, ker ne veruje v ime jedinorojenega Sinú božjega.“ (Jan. 3, 16. 18).

f) Dasi je bil neskončno ponižen in je živel v revščini, zahteva vendar, da se Mu izkazuje božje češčenje. Govori namreč: „Oče ne sodi nikogar, marveč je vso sodbo izročil Sinu, da bi vsi častili Sina, kakor časte Očeta. Kdor Sinú ne časti, ta ne časti Očeta, kateri Ga je poslal.“ (Jan. 22, 23).

4.) Te in podobne Jezusove izreke so umevali ne le apostoli, ampak tudi drugi Judje in judovski sodni zbor z velikim duhovnikom vred v besednem pomenu. Niso mislili, da se imenuje Jezus Sina božjega le tako, kakor imenujemo sploh pravične in pobožne ljudi otroke božje, ampak so vedeli, da si prisvajajo božjo naravo. In Jezus je tudi vedel, da Ga tako umevajo, pa takemu razumetju ni ugovarjal, ampak določno pritrjeval.

a) Nekoč je vprašal Jezus svoje učence, kaj pravijo ljudje o Sinu človekovem, kdo da je. Odgovorili so Mu, da Ga imajo nekateri za Janeza Krstnika, drugi za jednega izmed prorokov. Tedaj jih je vprašal dalje, kaj da oni mislijo o Njem. In odgovoril Mu je Simon Peter v imenu vseh apostolov: „Ti si Kristus, Sin

živega Boga“. Jezus pa je odgovoril in mu rekel: „Blagor tebi, Simon, Jonov sin! ker meso in kri ti nista tega razodela, ampak moj Oče, ki je v nebesih“. (Mat. 16, 16 sl.). Ob drugi priliki je rekel isti apostol: „Mi smo verovali in spoznali, da si Ti Kristus, Sin božji“. (Jan. 6, 70). Ko je apostol Tomaž spoznal Jezusa po vstajenju na poveličanih ranah, tedaj je vzkliknil: „Moj Gospod in moj Bog!“ (Jan. 20, 28); — in Jezus se ni branil takega nazivanja. Sv. Janez začinja svoj evangelij z jasnim izpričevanjem Jezusove božje narave, pišoč: „V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu, in Bog je bila Beseda In Beseda je meso postala in je med nami prebivala, in smo videli njeno slavo, kakor slavo Jedinorojenega od Očeta“. (Jan. 1, 1. 14).

b) Ko je Jezus ozdravil človeka, ki je bil 38 let bolan, tedaj so Ga Judje preganjali, ker je to storil v soboto. Jezus jim je odgovoril: „Moj Oče dela doslej, in jaz delam . . . Karkoli namreč dela On, to dela jednako tudi Sin Zakaj, kakor Oče obuja mrtve, in jih oživlja, tako tudi Sin oživlja, katere hoče“. Tem besedam dostavlja evangelist: „Zaradi tega pa so Ga Judje še bolj skušali umoriti, ker ni le prelomil sobote, temveč je tudi Boga imenoval svojega Očeta in se je delal jednakega Bogu“. (Jan. 5, 17 sl.). Ob drugi priliki je izgovoril besede: „Jaz in Oče sva jedno“. Tedaj pa so Judje pobirali kamenje,

da bi Ga kamenjali. In ko jim je Jezus rekel: „Veliko dobrih del sem vam že storil, zaradi katerega me hočete kamenjati?“ — odgovorili so Mu: „Zaradi dobrega dela Te ne kamenjamo, ampak zaradi bogokletstva, in ker se Boga delaš, ko si človek“. (Jan. 10, 30 sl.).

c) Najočitneje pa se je pokazalo v sodni dvorani, da je ves sodni zbor z velikim duhovnikom vred v besednem pomenu razumel slovesno Jezusovo izjavo, da je Sin božji. Smrtna obsodba je sledila oni izjavi. „Tedaj je velik duhovnik raztrgal svoje oblačilo, rekoč: Boga je preklinjal, kaj potrebujemo še prič? Glejte, zdaj ste slišali preklinjevanje. Kaj se vam zdi? Oni pa so odgovorili in rekli: Smrti je vreden“. (Mat. 26, 63 sl.). In Jezus svoje izjave ni preklical, niti popravil.

Gotovo je torej, da se je imenoval Jezus v pravem pomenu Sina božjega. Zato nikakor ne zadostuje, ako Ga brezverci in slabo poučeni omahljivci v veri imenujejo samo najboljšega in najmodrejšega človeka. Kdor taji njegovo božanstvo, ta Ga preklinja, naj še tako povzdiguje njegovo človeško naravo, ker Ga dolži neresničnega pričevanja o samem sebi.

Resničnost Jezusovega pričevanja pa je razvidna iz mnogih popolnoma jasnih in neovržnih dokazov, katere hočemo sedaj navesti.

III. Čudeži.

Resničnost Jezusovega pričevanja o samem sebi, da je božji poslanec, obljubljeni Odrešenik in pravi Bog, najočitneje in najsijajneje dokazujejo čudeži, in sicer prvič oni čudeži, katere je Jezus sam delal, drugič oni, s katerimi Ga je poveličeval nebeški Oče, zlasti pa njegovo vstajenje od mrtvih in njegov vnebohod.

A. Splošne opomnje o čudežih.

Čudež je izvenreden dogodek v vidni naravi, kateri ni učinek naravnih sil, ampak delo božje vsemogočnosti.

O nevidnih dogodkih, ki se vrše v človeški duši, n. pr., kadar kdo v zakramentu sv. krsta ali sv. pokore prejme posvečujočo milost božjo, tukaj ne bomo govorili, dasi jih tudi izvršuje le božja vsemogočnost, ker takih notranjih del božjih ne moremo neposredno opazovati.

Da se čudeži morejo goditi, to mora priznavati vsakdo, ki veruje v Boga, vsemogočnega stvarnika in vladarja nebes in zemlje.

Bog deluje v naravi prvič s pomočjo naravnih sil, n. pr., ako nam ob času suše vsled naše prošnje pošlje potrebnega dežja. Takih učinkov, ki se vrše z naravnimi silami in po naravnih zakonih, ne imenujemo čudežev, dasi tudi pri teh deluje božja vsemogočnost in previdnost, katera ves svet ohranjuje in vlada. Bog pa drugič lahko deluje v naravi tudi neposredno s svojo vsemogočnostjo, ne da bi rabil pri tem

katero koli naravno silo. Tak učinek v naravi imenujemo čudež.

Razločujemo pa dve vrsti čudežev. Prvi vrsti prištevamo izvenredne dogodke v naravi, kateri se z naravnimi silami sploh nikdar ne morejo izvršiti, n. pr. obujenje mrtvega človeka. Drugi vrsti pa prištevamo dogodke, kateri bi se sicer mogli izvršiti tudi z naravnimi silami, a so se v danem slučaju izvršili neposredno po božji vsemogočnosti, n. pr., ko je Jezus zapovedal viharju na morju, da je utihnil, ali ko je s samo besedo ozdravljaj bolnike.

Najboljši dokaz, da se čudeži res morejo goditi, je to, da so se resnično godili ne le ob Kristusovem času, ampak se še vedno godé, kjer in kadar Bog hoče. Opozarjamo le na mnogoštevilne čudeže, ki se gode v Lurdu.

Čudeže more delati le Bog sam ali pa človek (ali angelj), kateri je moč za to prejel od Boga. Kdor torej z lastno močjo dela čudeže, ta mora Bog biti. Človek pa (ali angelj), kateri trdi, da je božji poslanec, in kateri tako trditev s čudeži dokaže, mora biti zares božji poslanec, in vse, kar v tem svojem poslanstvu uči ali oznanjuje, mora biti resnično.

Pripovedujejo se sicer čudovita dela tudi o nekaterih ljudeh, ki nikakor niso bili božji poslanci, n. pr. o egipčanskih vražarjih, o nekem Apoloniju iz Tijane, o Muhamedu i. dr. A ta dela niso bili pravi čudeži. Nekatera izmed njih se morejo razlagati naravnim potom, druga pa se nikdar izvršila niso. Poročila o njih se gledé na verodostojnost ne morejo niti od daleč

primerjati z evangelijskimi poročili o Jezusovih čudežih.

Ko je Mojzes v družbi svojega brata Arona delal čudeže pred Faraonom, egipčanskim kraljem, tedaj je Faraon poklical svoje vražarje, da bi tudi oni delali jednake čudeže. Druga Mojzesova knjiga pripoveduje, kako so ti vražarji res navidezno posnemali nekatere čudeže, n. pr., da so svoje palice izpremenili v kače. (II. Mojz. 7, 12). Cerkvni učeniki, n. pr. sv. Hijeronim, sv. Gregor iz Nise i. dr. uče, da so vražarji to delali s pomočjo hudobnega duha. Vsekako more hudobni duh, kateri po svojem padcu ni izgubil naravnih zmožnostij ter ima veliko znanje in moč, z božjim dovoljenjem storiti marsikaj, česar človek ne more umeti, kar se mu torej vidi čudovito, dasi ni prav čudež. Taki navidezni čudeži se vrše z naravnimi silami, a na nenavaden in nam nerazumljiv način. Še dandanes se nahajajo, kakor se pripoveduje, v Egiptu in Indiji kačji zagovarjalci, ki znajo kače tako omamiti s sokom neke rastline, da popolnoma otrpnejo in so palicam podobne, pozneje pa se zopet vzbudé. Morda so bile tudi palice onih egipčanskih vražarjev take otrpnjene kače, ki so se začele zopet gibati, ko so jih vrgli pred Faraona in njegove služabnike. Pokazala pa se je razlika med pravim in navideznim čudežem, zmaga resnice nad sleparstvom, že v tem, da je ona kača, v katero se je bila izpremenila Aronova palica, požrla kače vražarjev. (II. Mojz. 7, 10). Pozneje pa so bili vražarji še bolj osramočeni, ker mnogo čudežev, ki sta jih Mojzes in Aron storila, tudi

navidezno niso mogli posnemati. Morali so očitno priznati: „To je prst božji“. (II. Mojz. 8, 19).

Apolonij iz Tijane je živel baje v 1 stoletju po Kr., njegove „čudeže“ pa, o katerih se poprej ničesar ni vedelo, popisal je še-le v 3. stoletju paganski pisatelj Filostrat vsled želje cesarja Septimija Severa in njegove soproge, da bi podprl z njimi paganstvo, kakor je bila krščanska vera oprta na Jezusove čudeže. A Filostratova knjiga ni dosegla pričakovanega uspeha in se je kmalu pozabila. Sveti evangeliji pa se čitajo še dandanes in v blizu 1900 letih niso izgubili prav nič svoje veljave.

Tudi o Muhamedu so se začeli še-le 200 let po njegovi smrti pripovedovati čudeži nasprotno poročilu Korana, ki trdi, da Muhamed ni imel daru čudežev (sur. 13, 19).

Sicer so pa ti izmišljeni čudeži večinoma že po svoji vsebini tako malo resni in dostojni, da moramo že zaradi tega sklepati: to niso dela božje vsemogočnosti, ampak le izrodki človeške domišljije. Tako n. pr. pripoveduje Filostrat, da je Apolonij iz Tijane nekega berača izpremenil v psa, da je imel v sodih zaprte vetrove in vihar, da so na njegovo povelje drevesa plesala i. dr. Kar se pripoveduje o Muhamedu, je pa naravnost nemožno, da je namreč mesec prišel z neba in ga je pozdravil kot božjega poslanca, potem mu je šel pri jednem rokavu noter, pri drugem pa je prišel zopet ven, naposled pa se je razcepil v dve polovici.

Jasno je, da taki nepravi ter izmišljeni čudeži ne morejo omajati naše vere v prave in

zgodovinsko dokazane — prav tako, kakor ponarejen denar ne dokazuje, da nikjer ni pristnega denarja, marveč obratno: ko bi pristnega ne bilo, bi se tudi ponarejati ne mogel.

B. Čudeži, katere je Jezus sam delal.

1.) Jezus je delal raznovrstne čudeže, s katerimi je razodeval svojo vsemogočnost in božjo oblast v celi naravi. Vse stvari so Mu bile pokorne, žive in nežive, telesa in duhovi.

a) Delal je čudeže v nezavedni naravi: Izpremenil je vodo v vino na ženitnini v Kani Galilejski (Jan. 2.); dvakrat je čudovito pomnožil malo kruhov in ribic, tako da je nasitil z njimi več tisoč ljudij (Jan. 6, Mark. 8.); čudežno je blagoslovil ribji lov (Luk. 5.); z besedo je pomiril vihar na morju (Mat. 8.); hodil je po vodi, ne da bi se potopil (Mat. 14.).

b) Bolnike je ozdravljajal večinoma s samo besedo: slepe (Mat. 9, 20, Mark. 10, Jan. 9.), hrome (Mat. 9, Luk. 5, 24.), gluhe in mutaste (Mat. 9, Mark. 7.), gobove (Mat. 8, Luk. 5, 13).

c) Iz obsedencev je izganjal hudobne duhove (Mat. 8, 28 sl., 9, 32 sl., 15, 22 sl., Mark. 1, 23 sl., 5, 1 sl., 7, 25 sl., 9, 16 sl.).

d) Mrtve je obujal, in sicer je obudil mlađeniča v Najmu (Luk. 7.), Jajrovo hčer (Mark. 5.) in Lazarja, ki je bil že četrti dan v grobu. (Jan. 11.).

2.) Da je Jezus res izvrševal navedena čudovita dela, to nam izpričujejo:

a) Evangelisti, kateri so bili večinoma sami priče vseh Jezusovih del. Zgodovinska verodostojnost svetih evangelijev visoko presega verodostojnost kakoršnih koli drugih zgodovinskih virov.

b) Judovsko ljudstvo, katero je posebno zato v obilnem številu vrelo za Jezusom, ker je videlo njegova čudovita dela. „Veliko jih je verovalo v njegovo Ime“, — pripoveduje sv. Janez — „ker so videli njegove čudeže, ki jih je delal.“ (Jan. 2, 23).

c) Voditelji judovskega naroda, katerim so Jezusovi čudeži delali veliko preglavico. Farizeji in pismouki so se bali, da bi ne izgubili svoje veljave med narodom, ker je vse hitelo za Jezusom. Zato so se večkrat posvetovali: „Kaj naj storimo, ker ta človek dela veliko čudežev? Ako ga tako pustimo, bodo vsi verovali vanj.“ (Jan. 11, 47. 48). Ko je Jezus od mrtvih obudil Lazarja, bili so farizeji in veliki duhovniki v veliki zadregi, ker dogodka niso mogli utajiti. Zato so sklenili, da umoré ne le Jezusa, ampak tudi Lazarja, ker je mnogo ljudij zavoljo Lazarja verovalo Jezusu. (Jan. 11, 53; 12, 10).

d) Slednjič nam potrjujejo resničnost Jezusovih čudovitih del razni pisatelji, in sicer ne le krščanski, kateri se vedno sklicujejo na evangeljske čudeže, ampak tudi judovski in paganski, kakor Jožef Flavij, Tacit, Svetonij, Plinij i. dr., ki imenujejo Jezusa nenavadnega človeka in čudodelnika. Naj tu sledé le znamenite besede judovskega zgodovi-

narja Jožefa Flavija, ki ni bil kristijan, pa vendar o Jezusu piše takole: „V onem času je živel Jezus, moder človek, ako ga smemo človeka imenovati; bil je namreč čudodelnik in učitelj takim ljudem, kateri radi poslušajo resnico. Pridružili so se mu mnogi Judje in Heleni. Ta je bil Kristus. Dasi ga je Pilat vsled zatožbe glavarjev našega naroda obsodil na križ, vendar ga niso nehali ljubiti oni, kateri so ga poprej ljubili; zakaj tretji dan se jim zopet živ prikazal, kakor so božji proroki to in še mnogo drugih čudovitih rečij prorokovali o njem; in še sedaj živi krščanski narod, ki se po njem imenuje.“¹⁾

3.) Jasno je, da so Jezusova nenavadna dela pravi čudeži.

a) Večina navedenih del se z naravnimi silami nikdar ne more izvršiti, kakor izpremenjenje vode v vino, pomnožitev kruha in rib, obujanje mrtvih, izganjanje hudobnih duhov iz obsedencev.

b) Nekateri čudeži, kakor pomirjenje viharja, hoja po morju, ozdravljanje bolnikov, mogli bi se morda s pripravnimi sredstvi izvršiti tudi naravnim potom; a Jezus pri teh svojih delih ali sploh ni rabil nikakih sredstev, ali pa je rabil taka vidna znamenja, ki so učinek le zaznamovala, nikakor pa ga niso mogla naravnim potom izvršiti, n. pr., ko se je s prstom dotaknil ušes gluhomutca in s slino njegovega jezika. (Mark. 7, 33).

¹⁾ Jos. Flavius: Antiquit. XVIII. 3, 3.

c) Jezus je delal čudeže očitno, tako da jih je vsakdo mogel videti. Ničesa ni skrivnostno zakrival, kakor delajo takozvani naravni čarovniki in glumači, ki z raznimi pripravami in s spretnim zakrivanjem rabljenih sredstev varajo gledalce. — Jezusova dela so opazovali tudi učeni pismouki in farizeji, njegovi najhujši nasprotniki, kateri bi kake goljufije ali skrivnega sredstva gotovo ne bili prezrli. A, četudi neradi, morali so vendar priznati, da Jezusova dela niso naravna, ampak nadnaravna. Ker Mu niso mogli drugega očitati, trdili so, da izvršuje svoja dela s pomočjo hudobnega duha. (Mat. 12, 24 sl.).

d) Slednjič Jezus sam trdi, da izvršuje svoja dela „s prstom božjim“ (Mat. 12, 28) in razlaga, da ta dela dokazujejo njegovo božje poslanstvo in božjo naravo. „Dela, katera jaz izvršujem, pričajo zame, da me je Oče poslal.“ (Jan. 5, 36). Ko je Janez Krstnik v ječi čul o Jezusovih delih, poslal je k Njemu dva učenca, da sta Ga vprašala: „Si li Ti oni, kateri ima priti, ali naj čakamo drugega?“ Jezus pa jima je odgovoril: „Pojdita in poročita Janezu, kar sta slišala in videla: Slepci spregledujejo, hromi hodijo, gobavci se očiščujejo, gluhi slišijo, mrtvi vstajajo, in siromakom se oznanjuje evangelij.“ (Mat. 11, 2 sl.). Hotel je reči, da je On sam obljubljeni božji poslanec ali Mesija, ter da to izpričujejo čudeži, katere dela, in kateri so bili po prorokih starega zakona napovedani o obljubljenem Odrešeniku. Dalje govori Jezus: „Ako ne izvršujem del svojega Očeta,

mi nikar ne verjemite; ako jih pa izvršujem, in ako meni nečete verjeti, verjemite delom, da spoznate in verujete, da je Oče v meni in jaz v Očetu.“ (Jan. 10, 37 sl.). — Ker torej Jezus Kristus sam svoja dela imenuje nadnaravna in prave čudeže, bila bi vsaka primera teh del z umetnim in naravnim čarovništvom ali glumarstvom in sploh vsaka naravna razlaga njegovih čudežev bogokletna. Zato je zopet iz tega vzroka največje protislovje, ako brezverci in zaslepljeni omahljivci v veri trdijo, da je bil Jezus Kristus najmodrejši in najblažji človek, a ne Bog. Ako so njegova dela pravi čudeži, potem je Jezus Kristus Bog, kakor sam priča o sebi; ako pa niso čudeži, potem bi Mu morali očitati krivo pričevanje in bi Ga tudi blagega človeka ne smeli imenovati.

C. Čudeži, s katerimi je nebeški Oče poveličeval Jezusa.

Čudežem, katere je Jezus sam delal, pridružujejo se čudovite dogodbe, katere so se vršile na Njem in zaradi Njega, in s katerimi Ga je nebeški Oče poveličeval ob raznih prilikah, tako da je vse njegovo življenje zares čudovito.

Mati Mu je bila Devica, kateri je angelj božji iz nebes prinesel pozdrav in veselo oznanilo. Njegovo rojstvo so angelji oznanjevali bethlehemskim pastirjem, čudovita zvezda pa sv. trem kraljem. Angelji se sploh pogostokrat prikazujejo v njegovem življenju, ob trpljenju, vstajenju in vnebohodu. Ko je bil v Jordanu

krščen, in ko se je izpremenil na gori Taboru, poveličal Ga je nebeški Oče z besedami, ki so se čule z neba: „Ta je moj ljubljени Sin, katerega se radujem.“ (Mat. 3, 17.). Ko je malo pred svojim trpljenjem prosil nebeškega Očeta: „Oče, poveličaj svoje Ime!“ — tedaj je prišel glas z neba: „Poveličal sem Je, in Je zopet poveličam.“ (Jan. 12, 28). Ko je na križu visel, otemnelo je solnce, in ko je dušo izdihnil, pretrgalo se je zagrinjalo v templju, zemlja se je stresla, skale so pokale, grobi so se odpirali, in mnogo mrličev je vstalo in so se prikazovali v Jeruzalemu. (Mat. 27, 45. 51 sl.).

Otemnenje solnca od 12. do 3. popoldanje ure ni bil navaden in naraven solčni mrak, ki more nastati le ob mlaju, takrat pa je bila polna luna. Opazovali pa so to nenavadno solnčno otemnenje ne le v Palestini, ampak tudi po drugih deželah. To izpričujejo krščanski pisatelji, ki se sklicujejo tudi na paganske priče, n. pr. Tertulijan (Apol. c. 21.). Cerkveni zgodovinar Evzebij navaja paganskega kronista Flegona, ki piše, da je v 4. letu 202. olimpijade — (to je leto Kristusove smrti) — nastal nenavaden solnčni mrak. Bila je taka tema, da so se zvezde videle na nebu; in potres v Bitiniji je porušil mnogo hiš v Niceji.

D. Jezusovo vstajenje in vnebohod.

Vsa Jezusova čudovita dela in vse nadnaravne dogodke v njegovem življenju presezata gledé na sijajnost in važnost posebno dva čudeža, s katerima je Jezus Kristus naposled po-

veliçal svojo lastno človeško naravo. Ta čudeža sta: Jezusovo častitljivo vstajenje in njegov čudoviti vnebohod. S tema čudoma je Odrešenik človeškega rodu pritisnil pečat neovržne pristnosti vsem drugim dokazom svojega božjega poslanstva in svoje božje narave.

1.) Da je Jezus Kristus resnično od mrtvih vstal, za to imamo neovržnih dokazov. Prvi dokaz je praznovanje nedelje in velikonočnega praznika. Nedeljo je postavila sv. katoliška cerkev že v apostolskih časih kot Gospodov dan v spomin na Kristusovo vstajenje namesto sobote, ki se je praznovala v starem zakonu. V isti spomin se obhaja v sv. katoliški cerkvi tudi že od apostolskih časov velikonočni praznik, katerega so praznovali sicer tudi Judje v starem zakonu, a v drugačnem pomenu. Drugi dokaz je soglasno pričevanje apostolov in evangelistov, katerim se je Jezus po svojem vstajenju večkrat prikazal, in kateri so z mučeniško smrtjo potrdili resničnost svojega pričevanja. Tretji dokaz pa je vedenje Jezusovih sovražnikov, kateri so Jezusa na očitnem kraju vpričo obilne množice umorili in njegov grob zastražili, potem pa, ko so izvedeli od straže, da je Jezus vstal, in ko so apostoli razglasili in jeli oznanjevati njegovo vstajenje, — postali so hipoma obupni in vsi zmedeni. Zahtevali so od apostolov, naj molče o celi stvari. A v tem jim apostoli niso mogli in tudi niso smeli biti pokorni.

Kako važno da je Kristusovo vstajenje za krščansko vero, določno poudarja

sv. apostol Pavel, pišoč: „Ako pa Kristus ni vstal, tedaj je prazno naše oznanjevanje, prazna je tudi vaša vera.“ (I. Kor. 15, 14). Zares, ko bi Kristus ne bil vstal, potem bi mogli trditi njegovi sovražniki, da so Ga nasled vendarle oni premagali, in mi bi morali dvomiti o veljavnosti vseh drugih dokazov za njegovo božanstvo. Tako pa uprav ta dokaz vse druge potrjuje in primerno završuje.

Vstajenje Gospodovo je prvič izpolnitev prorokovanj. Že proroki starega zakona so napovedovali, da Mesija ne ostane v grobu, ampak da umorjen in v grob položen zopet oživi. Isto je Jezus Kristus prorokoval sam o sebi. Drugič je pa njegovo vstajenje največji in najsijajnejši čudež. Ako je obujenje mrtvega človeka sploh velik čudež, potem je vstajenje Gospodovo največji čudež zato, ker je Jezus Kristus sam sebe obudil iz smrtnega spanja v novo življenje. Nihče ne more govoriti tako, kakor je On govoril: „Oblast imam, dati svoje življenje, in oblast imam, je zopet vzeti.“ (Jan. 10, 18). Ker je Jezus Kristus pokazal svojo moč tam, kjer vse stvari razodevajo le svojo popolno onemoglost, dokazal je sijajno svoje božanstvo.

Tudi sovražniki sv. vere niso nikdar tajili velike važnosti tega čudeža. Toliko bolj pa so se na razne načine prizadevali, da bi utajili resničnost dogodka samega. A dosegli so uprav nasprotno. Čim bolj so ugovarjali temu največjemu Jezusovemu čudežu, tem več povoda so imeli zagovorniki sv. vere, da so ga natančno

in vsestransko preiskovali ter temeljito dokazali njegovo resničnost.

Izmed mnogih poskusov, s katerimi so hoteli sovražniki krščanske vere utajiti Kristusovo vstajenje, omenjamo sledečih, in sicer s tem namenom, da spoznamo, kako se tudi tukaj uresničujejo Kristusove besede: „Luč je prišla na svet; a ljudje so bolj ljubili temo, nego luč, ker so bila njihova dela hudobna.“ (Jan. 3, 19).

a) Že judovski duhovniki in starejšine so si izmislili jako nespreten izgovor, ko so prišli stražniki od Kristusovega groba ter jim naznanili vstajenje. Ta izgovor priča o njihovi zmedenosti in ima že sam na sebi pečat lažnjivosti. Dali so namreč vojakom mnogo denarja zato, da so le-ti govorili: Ponoči, ko smo mi spali, prišli so Jezusovi učenci in so truplo iz groba ukradli. (Mat. 28, 12 sl.). Ko bi bili vojaki res spali, bi pač ne mogli vedeti, kaj so med tem časom delali Jezusovi učenci. Vedenje starejšin proti vojakom in proti Jezusovim učencem pa jasno dokazuje, da vojaki na straži niso pospali, in da Jezusovi učenci niso odprli groba in ne odnesli njegovega trupla. Ko bi se bilo namreč to res zgodilo, ne bi bili starejšine dali vojakom denarja, marveč strogo kaznen bi jim bili prisodili; in od učencev ne bi bili zahtevali, naj molče o celi stvari, marveč natančno preiskavo vsega dogodka bi bili morali pričeti in krivce kaznovati.

Poznejši sovražniki krščanske vere so hoteli stari judovski izgovor nekoliko zboljšati, trdeč, da grob ni bil zapečaten in ne s stražo zava-

rovan, ker samo evangelist Matej govori o zapečatenem grobu in o straži, trije poslednji evangelisti pa vsega tega nič ne omenjajo. Jezusovi učenci so torej lahko ukradli truplo iz groba. — Na to odgovarjamo: Poročilo sv. Mateja nam popolnoma zadostuje. Njegov evangelij ni manj verodostojen, kot poslednji trije evangeliji. Prav lahko pa si razlagamo, zakaj samo sv. Matej poroča o tem dogodku, ostali evangelisti pa ne. Sv. Matej je pisal svoj evangelij v prvi vrsti za kristijane in Jude v Palestini, katerim je bilo znano krivo pričevanje podkupljenih vojakov. Zato o tem dogodku ni mogel in ni smel molčati. Uprav zato pa tudi nikakor ni mogel poročati kaj neresničnega, ker bi se bilo neresničnemu poročilu v Palestini lahko ugovarjalo. Ostali evangelisti pa so pisali v prvi vrsti za kristijane v bolj oddaljenih deželah, kamor bajka o ukradenem Jezusovem truplu ni prodrila. Zato so lahko izpustili poročilo o straži in zapečatenem grobu.

Zopet drugi nasprotniki resnice so si izmislili sledeči ugovor: Kaj pa, ko bi bili Jezusovi učenci ukradli truplo iz groba, še predno so duhovniki in starejšine grob zapečatili in zastražili? Odgovor: Ker je bilo Judom toliko na tem, da bi bil grob dobro zavarovan, ga brez dvombe niso zapečatili, predno so se prepričali, je li Jezusovo truplo v grobu ali ne. Ko bi pa res ne bili pogledali v grob, bilo bi pač bolj naravno, da bi bili to poudarjali in razglasili, ko se je jela širiti vest o vstajenju, nego da so podkupili vojake ter navajali speče priče za svojo trditev.

Sicer je pa vsaka misel, da bi bili Jezusovi učenci ukradli njegovo mrtvo telo, popolnoma brezumna. Oni učenci, ki so se polni strahu razpršili, ko so sovražniki prijeli in zvezali Učenika na Oljski gori, oni učenci, ki so se vsi boječi in plahi zaklepali v Jeruzalemu, — naj bi bili imeli pogum, odvaliti kamen od Jezusovega groba in odnesti njegovo telo?! In kaj naj bi bili počeli s truplom umorjenega Učenika? Kako naj bi se potem razlagalo navdušenje in sveti ogenj, s katerim so prejemši sv. Duha oznanjevali vstajenje Gospodovo, in kako mučeniška smrt, s katero so naposled potrdili resničnost svojega pričevanja, ako bi bili le navadni goljufi in sleparji?! Časnega dobička od oznanjevanja Jezusovega vstajenja niso imeli in tudi niso mogli pričakovati. Ko bi ne bili resnice govorili, bi tudi ne bili mogli upati večnega plačila. Njihovo navdušenje si moremo torej le razlagati iz trdnega prepričanja o resničnosti tega, kar so pričali in oznanjevali.

b) Da apostoli niso hoteli slepariti, ampak da so bili sami prepričani o resničnem vstajenju svojega Gospoda in Učenika, to so morali naposled priznati tudi sovražniki krščanske vere. Zato so si izmislili drug izgovor, s katerim so upali na lažji način doseči svoj namen. Skušali so dokazati, da apostoli sicer niso bili goljufi in sleparji, a da so bili sami goljufani in zaslepljeni. Ker je namreč Jezus že pred svojo smrtjo določno zatrjeval, da tretji dan od mrtvih vstane, bili so apostoli v to misel tako zatopljeni, da je zadostovala le mala očesna prevara, in bili

so prepričani, da so živega videli svojega Učenika, katerega so v duhu vedno gledali pred seboj. Kar človek iskreno želi, in česar zaupno pričakuje, to tudi rad veruje; za to mu ni treba mnogo dokazov.

Ta podmena o očesni prevari apostolov je prvič oprta na napačno podlago. Ni res, da so apostoli tako trdno in zaupno pričakovali Gospodovega vstajenja. Jezus je sicer prorokoval svoje vstajenje; toda apostoli so to prorokbo, kakor tudi prorokbo o Gospodovem trpljenju in smrti še-le pozneje prav razumeli. Na vstajenje so tako malo mislili, da so se jim zdela prva poročila Marije Magdalene in drugih žen, ki so prišle od groba, kakor prazne marnje, in jim niso verovali. Celo svojim lastnim očem niso verjeli, ko se jim je Jezus prvič prikazal. Verovali so še-le potem, ko jim je dovolil, da so Ga potipali, in ko je vpričo njih jedel. Tomaž celo vsem drugim apostolom ni hotel verovati, ampak še-le potem, ko je tudi sam videl Gospoda in je položil svoj prst v rane njegovega zveličanega telesa, padel je pred Njim na kolena, rekoč: „Moj Gospod in moj Bog!“ (Jan. 20, 28).

Na očesno prevaro apostolov pa drugič tudi zaradi tega nikakor ne moremo misliti, ker se Jezus ni prikazal le jednemu, ampak vsem apostolom in mnogim učencem, ne le jedenkrat, ampak večkrat, ne le zvečer ali ponoči, ampak tudi podnevi; in niso Ga samo videli, ampak tudi potipali. Kakor pred svojo smrtjo, tako je z njimi govoril in jih poučeval. Po svojem vstajenju jim je dal oblast grehe odpuščati, in sv.

Petru je slovesno izročil prvenstvo v sv. cerkvi, katero mu je bil že poprej obljubil.

Kdor premisli vse te okoliščine, pač ne bode govoril o očesni prevari.

c) Brezverci najnovejšega časa so izumeli še tretjo, izmed vseh najdrznejšo pa tudi najbolj abotno podmeno, da bi utajili čudež vstajenja. Trdijo namreč, da je Jezus sicer res vstal, a da to ni bil čudež, ampak le naravno probujenje iz omedlevice. Kakor se marsikdaj zgodi, da je kdo navidezno mrtev, potem pa zopet oživi, tako — menijo — tudi Jezus na križu ni res umrl, ampak je vsled oslabljenja izgubil zavest, in navidezno mrtvega so položili v grob; za nekaj časa pa se je popolnoma naravnim potom probudil, in apostoli so mislili, da je od mrtvih vstal.

Kako grozno nespametna je ta trditev, razvidimo jasno, ako premislimo vse okoliščine, kakor jih soglasno poročajo evangelisti. Jezusovo trpljenje je bilo toliko in tako mnogovrstno, da niti za trenutek ne moremo dvomiti o njegovi resnični smrti, marveč se moramo le čuditi, da je toliko časa živ ostal. Že na Oljski gori je vsled dušnih bolečin krvavi pot potil. Kako grozno je bilo bičanje, potem trnjeva krona in pot na Golgoto! Kaj čuda, da je na poti omagoval pod težo križa! Na Golgoti so Mu z žreblji prebodli roke in noge; tedaj je pretil zopet veliko krvi ter moral občutiti neizrekljive bolečine. Po triurnem smrtnem boju je zaklical slednjič: „Oče v tvoje roke izročam svojo dušo“, — in je glavo nagnil ter dušo izdihnil.

— Vsi navzočni so bili prepričani o njegovi smrti. Jožef iz Arimateje je prosil Pilata dovoljenja, da bi smel pokopati Jezusa. Pilat je poklical stotnika, ki je nadzoroval križanje, in ko je zvedel od njega, da je Jezus res mrtev, podaril je truplo Jožefu. Na večer so pristopili vojaki, da bi križanim kosti polomili. A ko so prišli do Jezusa, spoznali so, da je že mrtev. Zato Mu niso zlomili nobene kosti, marveč jeden izmed njih Mu je s sulico prebodel srce, in pri-tekla je iz njega kri in voda, kar dokazuje, da je bil že nekaj časa mrtev. In ko bi bil takrat še živ, moral bi bil umreti v trenutku, ko Mu je sulica ranila srce. — Njegovi prijatelji so Ga potem s križa sneli in pokopali po judovski šegi. Ko bi bili imeli le iskrico upanja, da še živi, ne bi Ga bili položili v grob, kjer bi bil moral poginiti, ako bi se bil le iz omedlevice probudil, ker bi tako oslavljen ne bil mogel odvaliti težkega kamena. In kako bi se bil mogel — na rokah in nogah preboden — prikazovati apostolom kot zmagovalec smrti zdaj v Jeruzalemu, zdaj zopet v daljni Galileji? — Tudi sovražniki Jezusovi so bili o njegovi smrti popolnoma prepričani. Zapečatili in zastražili so grob ne zato, da bi onemogočili probujenje iz omedlevice, ampak zato, da bi apostoli trupla iz groba ne ukradli.

Vsi poskusi, s katerimi so hoteli brezverci utajiti resničnost Kristusovega vstajenja, so le žalosten dokaz, kako more spačena in zlobna volja zaslepiti tudi človeški razum. Sovražniki sv. vere si izmišljujejo in verjamejo rajši najne-

verjetnejše in nemožne reči, nego da bi priznali resnico, kateri se trdovratno ustavljajo.

Zakaj pa se Kristus, ako je resnično od mrtvih vstal, ni prikazal tudi svojim sovražnikom in vsemu ljudstvu? — Odgovor: Ako bi tudi ne vedeli za to nobenega vzroka, morali bi v ponižnosti moliti Odrešenikovo božjo modrost, katera neskončno presega omejeno človeško razumnost. Moremo pa trditi sledeče: Jezus Kristus se po svojem vstajenju zato ni prikazal svojim sovražnikom in vsemu ljudstvu, ker tega niso bili vredni, in ker to ni bilo potrebno. — Jezusovi sovražniki so videli mnogo čudežev, pa vendar niso verovali. Ker so zavrgli toliko milostij božjih, niso bili vredni nove milosti, da bi bili gledali poveličanega Gospoda; in to tem manj, ker bi jih tudi ta milost ne bila spreobrnila. Ako so hoteli spoznati resnico, imeli so nepristransko pričevanje straže, ki je prišla od Jezusovega groba; zato ni bilo potrebno, da bi se jim bil Jezus sam neposredno razodel in prikazal. — Tudi mera milostij, namenjenih judovskemu ljudstvu, bila je napolnjena. Nehvaležno je zavrglo to ljudstvo svojega Mesijo; s tem se je ne vredno storilo, da bi Ga bilo neposredno gledalo v njegovem veličastvu. To pa tudi potrebno ni bilo, zakaj, kdor je hotel spoznati in vsprejeti resnico, temu so jo oznanjali apostoli, kateri so resničnost svojega pričevanja tudi s čudeži potrjevali.

2.) Prav tako, kakor vstajenje, dokazuje tudi Jezusov čudoviti vnebohod njegovo božje poslanstvo in božanstvo.

Štirideset dnij po svojem vstajenju se je prikazal Jezus poslednjikrat v Jeruzalemu zbranim apostolom, govoril jim je še o „kraljestvu božjem“ ter obljubil, da jim pošlje sv. Duha. Potem pa jih je peljal v Betanijo na Oljski gori, in takaj se je z lastno močjo dvignil proti nebu. Kmalu Ga je zakril svetel oblak apostolom, gledajočim za Njim. (Luk. 24, 49 sl. — Dej. ap. 1, 4 sl.).

To je čudoviti in jedino primerni sklep njegovega vidnega delovanja tukaj na zemlji.

Z Odrešenikom so šle v nebesa tudi duše pravičnikov starega zakona, ki so pred peklom čakale odrešenja. „Gredoč na višavo je ulete (s seboj) peljal ujetnike.“ (Ef. 4, 8).

IV. Prorokbe.

Resničnost Jezusovega pričevanja o samem sebi dokazujejo tudi prorokbe, in sicer mesijanske prorokbe, ki so se izpolnile na Jezusu Kristusu, in prorokbe, ki jih je Jezus sam izrekel, katere so se tudi vse natančno izpolnile, ali pa se še izpolnjujejo.

A. Splošne opomnje o prorokbah.

Prorokba je določna napoved takega prihodnjega dogodka, ki ga ne more spoznati noben ustvarjen razum, ampak le Bog sam ali pa človek (ali angelj), kateremu ga Bog razodene.

Da so prorokbe možne, to mora priznavati vsakdo, ki veruje v božjo vsevednost in vsemogočnost. Ker je Bog vseveden, vidi in natančno spoznava prihodnjost, in ker je vsemogóčen, more razsvetliti tudi ljudi (ali angelje), da jo spoznajo.

Ni težko določiti, kdaj je napoved kakega prihodnjega dogodka prava prorokba. Ako je napovedani in potem uresničeni dogodek tak, da ni v nikaki zvezi s preteklostjo ali sedanjostjo, tedaj ga človeški razum naravnim potom ne more spoznati; njegova določna napoved je torej v tem slučaju prava prorokba. Možno bi bilo sicer kak posamezen prihodnji dogodek katerikrat tudi le slučajno uganiti; a vsak dvom o resnično pro-roškem spoznanju izgine tedaj, ako je napovedovalec prihodnjih rečij natančno pogodil več različnih dogodkov, ali če se je opisal in določno naslikal isti neznani dogodek ali ista oseba v raznem oziru in od različnih strani, ter se je ta slika pozneje v svoji celoti uresničila; zlasti pa tedaj, ako je prorok tudi s čudeži ali drugimi dokazi potrdil svoje božanstvo, ali pa božje poslanstvo.

Kakor čudeži, tako tudi prorokbe dokazujejo — seveda še-le potem, ko so izpolnjene — božanstvo ali pa božje poslanstvo onega, ki jih je izrekel, ali pa onega, na katerem so se izpolnile, ako je bil napovedan kot Bog ali božji poslanec; dalje dokazujejo resničnost in božji izvor onih nauk, katere je prorok ali prorokovanec učil, ter vere, katero je oznanjeval.

Prorokbam nekoliko podobni so izreki paganskih proročišč ali orakljev, ki se pa vendar

od pravih prorokeb bistveno razlikujejo. Omejnjeni izreki prvič niso bile določne napovedi prihodnjih dogodkov, ampak večinoma dvoumni stavki, kateri so se lahko razlagali na dve strani. Drugič so ti izreki večkrat napovedovali take prihodnje reči, katere more človeški razum bolj ali manj zanesljivo naravnim potom pogoditi, ako so mu znane vse okoliščine, n. pr. srečni ali nesrečni izid kake vojske. Slednjič se izreki paganskih proročišč večkrat tudi niso izpolnili; marsikdaj se je dogodilo uprav nasprotno od onega, kar je bilo napovedano. To jasno priča, da oni izreki niso bile prave prorokbe.

B. Mesijanske prorokbe.

Mesijanske imenujemo one prorokbe, ki so jih izrekli proroki starega zakona o obljubljenem Odrešeniku ali Mesiji. Zapisane so v sv. pismu starega zakona. Prva izmed njih je ono veselo oznanilo, s katerim je Bog sam že v raju precej po storjenem grehu obljubil človeškemu rodu Odrešenika. Rekel je namreč kači: „Sovraštvo bom postavil med teboj in ženo, med tvojim zarodom in njenim zarodom: ona ti bo strla glavo, ti pa boš zalezovala njeno peto.“ (I. Mojz. 3, 15). Te besede, govorjene kači, veljajo satanu ali hudobnemu duhu, ker on je pravi zapeljivec; kača mu je le sredstvo. Bog torej s temi besedami napoveduje sovraštvo ali nasprotje med satanom in ženo ter trajno borbo med hudobnimi duhovi in potomci žene. Mnogo Evinih otrok

bo sicer satan s svojimi pristaši zapeljal v greh ter jih spravil v svojo sužnost. A za- stonj bo zalezoval jedno ženo, katera ga bo zma- gala in mu strla njegovo moč. Ta znamenita žena je prečista Devica Marija, Odreše- nikova mati. Marija ni bila nikdar v oblasti hudobnega duha, ker je popolnoma čista, brez vsakega greha. Ona mu je strla glavo, ker je rodila Jezusa, ki je premagal satana in razdril njegovo kraljestvo.

Z navedenimi besedami, ki se imenujejo protoevangelij, t. j. prvo veselo oznanilo, obljubil in napovedal je torej Bog prvikrat člo- veškemu rodu Odrešenika. Po prorokih Ga je potem vedno jasneje napovedoval, in predno je Odrešenik prišel, bila je v svetopisemskih knjigah starega zakona določno načrtana njegova slika. Ta slika se je v svoji celoti — poteza za po- tezo — uresničila na Jezusu Kristusu. Vse, kar so gledali in napovedovali skozi stoletja in sto- letja častitljivi vidci starega zakona, izpolnilo se je natančno na Njem. To se ni moglo zgoditi samo po naključju, ampak tu imamo izpolnitev resničnih prorokeb. Iz tega pa sledi, da je Jezus Kristus res obljubljeni Odrešenik ali Mesija, torej tudi božji poslanec, in kakor sam priča o sebi, pravi Sin božji.

Proroki so napovedovali o Odrešeniku:

1.) Čas njegovega prihoda. Odrešenik pride, kadar bo vzeto Judi kraljevo žezlo ²⁾, v

²⁾ Očak Jakob je govoril na smrtni postelji svojemu četrto- rojencu: „Juda, tebe bodo hvalili tvoji bratje; klanjali se ti bodo sinovi tvojega očeta. Žezlo ne bo vzeto od

času, ko bo še stal drugi, Zorobabelov tempelj³⁾, in kadar se izpolnijo letni tedni, napovedani po proroku Danijelu⁴⁾.

Jude in vojvoda ne od njegovega ledja, dokler ne pride Oni, ki ima biti poslan, in On bo pričakovanje narodov.“ (I. Mojz 49, 8—10).

³⁾ Ko se je po vrnitvi Judov iz babilonske sužnosti dozidaval v Jeruzalemu Zorobabelov tempelj, živelo je še nekaj starih mož, ki so še pomnili Salomonov tempelj. Ti so bili žalostni, videč, da novi tempelj ne dosega starega ne po velikosti, ne po krasoti. Tedaj jih je tolažil prorok Agej, napovedujoč, da bo novi tempelj še veličastnejši od Salomonovega, ker poveleča ta tempelj Mesija sam s svojo navzočnostjo. Ta prorokba slove: „To govori Gospod vojnih čet: Še malo časa je, in prišel bo Zaželeni vsem narodom, in napolnim to hišo z veličastvom. Večje bo veličastvo te poslednje hiše, nego prve, in na tem kraju bom dal mir, govori Gospod vojnih čet.“ (Ag. 2, 7—10).

⁴⁾ V prvem letu Darijevega kraljevanja, t. j. l. 537. pr. Kr. je premišljeval Danijel Jeremijevo prorokbo o sedemdesetletni babilonski sužnosti judovskega naroda. Spoznal je, da se teh sedemdeset let bliža svojemu koncu. Danijel ni dvomil, da se Jeremijevo prorokovanje izpolni. Vendar pa je v ponižni molitvi prosil Boga izpolnjenja te prorokbe, ker je vedel, da je ljubo Bogu, ako Ga prosimo tudi darov, ki nam jih je že obljubil. Po tej molitvi zagotovi angelj Gabrijel Danijela, da je njegova prošnja uslišana, da se kmalu povrnejo Judje v svojo domovino, da bo zopet sezidano mesto Jeruzalem in tempelj. Vrh tega pa mu angelj prinese še veselo oznanilo, da v devetinšestdesetih letnih tednih od danega povelja, da se zopet sezidaj Jeruzalem, pride obljubljeni Mesija, kateri bo v sedemdesetem tednu sklenil novo zavezo med Bogom in človeštvom. V sredi tega tedna pa bo umorjen, daritve starega zakona bodo prenehale, mesto Jeruzalem s svetiščem vred bo zopet razdejano, in to razdejanje bo trajno.

Danijelova prorokba se tako-le glasi: „Sedemdeset tednov je okrajšanih nad tvojim ljudstvom in nad tvojim svetim mestom . . . Vedi torej in umevaj: Od danega povelja, da se zopet sezidaj Jeruzalem, do Kristusa vojvode bo sedem tednov in dvainšestdeset

Jezus je bil res rojen kmalu potem, ko so Judje izgubili svojo politično samostojnost in so jim Rimljanje postavili tujega kralja, Idumejca Heroda l. 40. pr. Kr. —

Zorobabelov tempelj, sezidan po vrnitvi iz pregnanstva, je stal do l. 70. po Kr., in Jezus je večkrat učil v njem. —

Tedni, o katerih govori Danijel, niso navadni tedni, ampak letni tedni. Izraelci so imeli poleg navadnih tudi letne tedne, obsezajoče po sedem let. (Prim. III. Mojz. 25, 8). Po Mojzesovi postavi so morali praznovati ne le sobotni dan, ampak tudi sobotno leto, t. j. vsako sedmo leto. Šteti pa se morajo napovedani tedni od 20. leta Artakserksove vlade do Mesijevega krsta v Jordanu, t. j. od l. 453. pr. Kr. do l. 30. po Kr., kar znaša 483 let, torej uprav $7 + 62 = 69$ letnih tednov. Sicer je že kralj Cir l. 536. pr. Kr. dovolil Judom, da so se povrnili v svojo domovino ter si zopet sezidali tempelj v Jeruzalemu, a povelje, naj se postavi mestno zidovje in se Jeruzalem zopet sezida kot utrjeno mesto, izšlo je še-le v 20. letu Artakserksove vlade. (Nehem. 2, 1—8). Da se pa morajo ti tedni šteti ne do

tednov; in zopet se bodo zidale ulice in zidovi v težavnih časih. In po dvainšestdesetih tednih bo Kristus umorjen, in ljudstvo, katero Ga bo zatajilo, ne bo (več) njegovo. In mesto in svetišče bo razdejaljo ljudstvo z bodočim vojvodo, in njegov konec bo razdejanje, in po končani vojni je odmenjena pustota. Sklenil pa bo z mnogimi zavezo v jednem tednu, in v sredi tedna preneha klavna in jedilna daritev; in v templju bo gnusoba razdejanja, in do končanja in konca bo trajalo razdejanje.“ (Dan. 9, 24—27).

Mesijevega rojstva, ampak do njegovega krsta v Jordanu, na to kaže v prorokbi izraz „do Kristusa vojvode“. Potem, ko je bil Mesija krščen v Jordanu, nastopil je očitno kot vojvoda, začeni ustanavljati svoje kraljestvo. Dobra tri leta pozneje, torej v sredi 70. letnega tedna je bil Jezus umorjen — sklenivši novo zavezo med Bogom in vsem človeštvom. S tem so izgubile tudi daritve starega zakona svoj pomen, ker so bile le predpodobe Odrešenikove daritve na križu. Judovsko ljudstvo, katero je Jezusa zatajilo, ne hoteč Ga priznati za svojega Odrešenika, nehalo je biti izvoljeno ljudstvo božje. Kmalu potem — l. 70. po Kr. — je prišlo drugo ljudstvo s svojim vojvodo, t. j. Rimljanje s poveljnikom Titom v Jeruzalem ter je razdejalo mesto in svetišče. V templju je bila gnusoba razdejanja, in razdejanje je bilo trajno, ker še dandanes nimajo Judje ne svojega mesta, ne templja.

Zastonj torej današnji Judje še vedno pričakujejo svojega Mesije. S prihodom Jezusa Kristusa je prorokovani čas pretekel.

2.) Njegovo rojstvo. Mesija bo potomec Semov⁵⁾, Abrahamov, Izakov in Jakobov⁶⁾,

⁵⁾ Po vesoljnem potopu se je bil Noe upijanil, ker ni poznal moči vina, ter je v pijanosti ležal razodet. Tedaj se je pregrešil nad njim njegov sin Kam, ker ga je zasramoval in je hotel tudi svoja brata Sema in Jafeta zapeljati v jednako zasramovanje. A ta dva sta spoštljivo zagrnila nagoto svojega očeta. Prebudivši se — kaznoval je Noe nesramneža s tem, da je prokletstvo izrekel nad njegovim sinom Kanaanom, svoja dva sramežljiva sinova pa je blagoslovil, rekoč: Proklet bodi Kanaan, hlapec hlapcev bo svojima bratoma. Češčen bodi Gospod, Bog Semov, Kanaan bodi njegov hlapec. Razširi naj Bog

in sicer iz rodu Judovega⁷⁾ in iz hiše Davidove⁸⁾; mati Mu bo Devica⁹⁾, rojstni

Jafeta, prebiva naj v Semovih šotorih, in Kanaan bodi njegov hlapec.“ (I. Mojz. 9, 25 - 27).

Blagoslov, ki ga Noe izreka nad Semom, umevati je tako, da bo Gospod, ki je Bog vseh, v prav posebnem pomenu Semov Bog. In to se je izpolnilo, ker je učlovečeni Sin božji kot Odrešenik po svoji človeški naravi Semov potomec. Iz tega je tudi razvidno, zakaj Noe to prorokbo izgovarja v obliki molitve. V duhu gleda med Semovimi potomci Odrešenika, učlovečenega Sina božjega, in Ga moli, govoreč: „Češčen bodi Gospod, Bog Semov!“

Tudi prorokovanje Jafetu in Kanaanu izrečeno se je uresničilo. Jafet je bil blagoslovljen z najštevilnejšim zarodom, kateri je razširjen po Aziji, Evropi in Ameriki. Njegovi potomci prebivajo v šotoru, katerega je ustanovil véliki Semov potomec, v sveti katoliški cerkvi. Med Jafetidi je najbolj razširjeno krščanstvo. O Kamovih potomcih Noe ne govori splošno, ampak samo o potomcih njegovega sinú Kanaana. Ti so bili Kananejci, ki so pred prihodom Izraelcev prebivali v Palestini, in pa Feničani, bivajoči v Tiru in Kartagini. Tem prorokuje, da bodo hlapčevali Semitom in Jafetidom. To se je tudi zgodilo, ker so Izraelci premagali Kananejce v Palestini, Grki in Rimljanje pa Feničane v Tiru in Kartagini. —

⁶⁾ Abrahamu je obljubil Bog gledé na prihodnjega Odrešenika: „Blagoslovljeni bodo v tvojem zarodu vsi narodi zemlje.“ (I. Mojz. 22, 18). To obljubo je ponovil tudi Izaku (I. Mojz. 26, 4) in Jakobu (I. Mojz. 28, 14).

⁷⁾ Spredaj navedena prorokba, katero je govoril umirajoči Jakob svojemu sinu Judi.

⁸⁾ Prorok Natan je govoril Davidu v božjem imenu: „Ko se dopolnijo tvoji dnevi, in ko boš počival s svojimi očeti, obudim za teboj tvojega potomca, in utrdim njegovo kraljestvo. Ta bo zidal hišo mojemu imenu, in jaz utrdim sedež njegovega kraljestva na veke. Jaz mu bom oče, on pa mi bo sin . . . In tvoje kraljestvo bo stalo vekomaj . . . in tvoj sedež bo trden vseskozi.“ (II. Kralj. 7, 11—16).

kraj Betlehem¹⁰⁾, ob priliki njegovega rojstva bo pomorjenih v Betlehemu mnogo otrok¹¹⁾.

Te besede merijo deloma na Davidovega sina Salomona, deloma na Kristusa, deloma pa na oba. Tudi nekatere druge sveto-pisemske prorokbe se nanašajo hkrati na dve različni osebi ali na dva različna dogodka, n. pr. Kristusova prorokba o razdejanju Jeruzalema in o koncu sveta. Da se mora Davidu izrečena obljuba umevati tudi o Kristusu, ki je zidal duhovni tempelj ter ustanovil duhovno kraljestvo, namreč sveto katoliško cerkev, na to kažejo vsi izrazi o večnem kraljestvu. Tudi sv. pismo novega zakona se ozira na te besede in jih nanaša na Kristusa. (Luk. 1, 32. 33.).

Prorok Izaija piše: „In pognala bo mladika iz Jese-tove korenine. (Jese je bil Davidov oče). In Gospodov duh bo na Njem počival: duh modrosti in razumnosti, duh svéta in moči, duh vednosti in pobožnosti, in duh strahu božjega Ga bo napolnjeval.“ (Iz. 11, 1—3).

Prorok Jeremija, napovedujoč sedemdesetletno babilonsko sužnost, pa tolaži sebe in svoje ljudstvo s tem, da bo ta sužnost le začasna kazen, in da se povrnejo Izraelcem srečnejši časi, ko iz Davidove korenine požene nova mladika, obljubljeni Mesija: „One dni in oni čas bom dal pognati Davidu mladiko pravičnosti, ... in to je ime, katero se jej bode dalo: Gospod, naš Pravični.“ (Jerem. 33, 15. 16.).

⁹⁾ „Glej, Devica bo spočela in Sina rodila, in njegovo ime se bo imenovalo Emanuel“ (Bog z nami). (Iz. 7, 14).

¹⁰⁾ „In ti, Betlehem Efrata, majhen si med tisoči v Judi; iz tebe mi pride Gospodovalec v Izraelu, in njegov izhod je od začetka, od večnih dni.“ (Mih. 5, 2). — Ko so modri iz jutrove dežele v Jeruzalemu iskali novorojenega Odrešenika, razlagali so pismouki, po katere je poslal Herod, oprti na to prorokbo, da mora Mesija v Betlehemu biti rojen. Modri so tudi našli nebeško dete, a oni, katerim je bila prorokba dana, in kateri so jo tudi prav razlagali, bili so tako zaslepljeni in tako malomarni, da se za prorokbo in prorokovanega Odrešenika niso dalje menili.

O Jezusu Kristusu velja vse to. —

3.) Njegovo javno delovanje. Odrešeniku bo pot pripravljala velik prorok v puščavi¹²⁾, in Odrešenik sam bo največji prorok, Mojzesu jednak¹³⁾, ustanovitelj nove zaveze¹⁴⁾, čudodel-

¹¹⁾ „Zaslišal se je glas plakanja, žalovanja in joka Rahele, objokujoče svoje otroke in neutolažljive zavaljo njih, ker jih ni več.“ (Jerem. 31, 15). Prorok je imel — to govorec — neposredno pred očmi trpljenje in preganjanje Izraelcev v sužnosti, hkrati pa je gledal krvavi dogodek v Betlehemu ob Herodovem času. Prvo je predpoda drugega. Sv. evangelist Matej navaja (2, 18) to Jeremijevo prorokbo, trdeč, da se je izpolnila tedaj, ko je Herod ukazal zaradi novorojenega Odrešenika pomoriti betlehemske otroke. Rahela, ki se v prorokbi imenuje, bila je Jožefova mati, stara mati Efrajмова. Imenuje se v poetičnem smislu kot zastopnica žalujočih mater, dasi je živela davno pred prorokovanim dogodkom. Proroku v zamaknjenju večkrat izgine razlika časov, in se mu vidi kakor v jedni sliki to, kar je po času mnogo oddaljeno.

¹²⁾ „Glas vpijočega v puščavi: Pripravite pot Gospodu, poravnajte v samoti steze našemu Bogu!“ (Iz. 40, 3).

„Glej, jaz pošljem svojega angelja, in bo pot pripravljala pred mojim obličjem.“ (Mal. 3, 1).

¹³⁾ Mojzes napoveduje obljubljenega Odrešenika, govoreč: „In Gospod mi je rekel: Proroka jim obudim izmed njihovih bratov — tebi jednekega; in svoje besede bom položil v njegova usta, in jim bo govoril vse, kar Mu bom zapovedal.“ (V. Mojz. 18, 18).

¹⁴⁾ „Glej, dnevi pridejo, govori Gospod, in naredim z Izraelovo hišo in z Judovo hišo novo zavezo, ne take zaveze, kakoršno sem bil naredil z njihovimi očeti oni dan, ko sem jih bil za roko prijel, da sem jih izpeljal iz egipčanske dežele, katero zavezo so prelomili; in zaradi tega sem jih pestil, pravi Gospod. Ampak taka bo zaveza, katero naredim z Izra-

nik¹⁵), učitelj vseh narodov¹⁶), svečenik (duhovnik) po Melkizedekovem redu¹⁷) in kralj, katerega bodo molili zemeljski kralji, in narodi Mu bodo služili¹⁸); nova, čista daritev se bode opravljala po njegovem prihodu od solnčnega vzhoda do zahoda¹⁹).

Zgodovina Jezusovega življenja in po Njem ustanovljene krščanske vere ter katoliške cerkve izpričuje, da so se izpolnile in se še izpolnjujejo vse te prorokbe na Jezusu Kristusu.

elovo hišo po teh dneh, govori Gospod: Dal jim bom svojo postavo v osrčje, in v srce jim jo zapišem; in jaz bom njihov Bog, oni pa bodo moje ljudstvo, . . . ker jim bom odpustil hudobijo, in njihovega greha se ne bom več spominjal.“ (Jerem. 31, 3'—34).

¹⁵) „Bog sam pride in vas odreši. Tedaj se odprô slepim oči, in gluhim se ušesa odmaše; tedaj bo skakal hromec, kakor jelen, in mutcem se razveže jezik.“ (Iz. 35, 4—6).

Na izpolnitev te prorokbe se sklicuje Jezus Kristus sam opozorjuoč na svoje čudeže učenca, poslana od Janeza Krstnika. (Mat. 11, 4—6).

¹⁶) „Vstani, bodi razsvetljen Jeruzalem! ker prihaja tvoja luč, in Gospodovo veličastvo vzhaja nad teboj. Ker glej, tema pokriva zemljo in mrak ljudstva; nad teboj pa vzide Gospod, in njegova čast se bo videla v tebi. In narodi bodo hodili v tvoji luči in kralji v svetlobi, katera tebi vzide.“ (Iz. 60, 1 sl.).

¹⁷) David govori o Mesiji: „Gospod je prisegel, in ne bo se kesal: Ti si svečenik (duhovnik) na veke po Melkizedekovem redu.“ (Ps 109, 4).

¹⁸) „In vladal bo od morja do morja in od reke do zemeljskih mej. In molili Ga bodo vsi zemeljski kralji; vsi narodi Mu bodo služili.“ (Ps. 71, 8. 11).

¹⁹) „Niste mi po volji, govori Gospod vojnih čet; in daru ne bom sprejemal iz vaših rok. Zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda je moje ime veliko med narodi, govori Gospod vojnih čet“ (Mal. 1, 10—11).

4.) Njegovo božje dostojanstvo. Odrešenik bo napolnjen z vsemi darovi sv. Duha²⁰), On ne bo le Sin človekov, ampak tudi Sin božji in pravi Bog²¹).

Da je Jezus Kristus res Sin božji in pravi Bog, uprav to je, kar v tem spisu dokazujemo. Pregled vseh dokazov, ki smo jih že navedli, in ki jih še navedemo, prepriča nas, da je tudi ta prorokba izpolnjena na Njem.

5.) Posamezne dogodke iz njegovega življenja. Kot kralj miru bo jezdil Mesija na oslici v Jeruzalem²²). A nehvaležno ljudstvo zavrže svojega dobrega Pastirja; sramotno pla-

²⁰) Spredaj navedena Izaijeva prorokba (Iz. 11, 1—3).

²¹) David navaja v proroškem duhu Mesijo govorečega: „Gospod (Bog Oče) mi je rekel: Moj Sin si Ti, danes sem Te rodil.“ (Ps. 2, 7). „Danes“ pravi, ker večnost ne pozna ne preteklosti ne prihodnosti, ampak le sedanost. Sv. apostol Pavel nanaša te besede na Kristusa, pišoč: „Tako tudi Kristus ni sam sebe poveličal, temveč poveličal Ga je, kateri Mu je govoril: Moj Sin si Ti, danes sem Te rodil.“ (Hebr. 5, 5).

Prorok Izaija pa govori — stoječ v proroškem zamaknjenju pred novorojenim Odrešenikom in v duhu opazujoč njegovo prihodnje delovanje: „Dete nam je rojeno, in Sin nam je dan, in na njegovi rami je poglavarstvo, in imenuje se Prečudni, Svetovalec, Bog, Močni, Oče prihodnjih časov, Poglavar miru. Njegovo kraljestvo se bo razširjalo, in miru ne bo konca; na Davidovem sedežu in v njegovem kraljestvu bo sedel, da ga bo utrjeval in podpiral s sodbo in pravico zdaj in na veke.“ (Iz. 9, 6—7).

²²) „Raduj se, hči jeruzalemska! Glej, tvoj kralj pride k tebi, pravičen in Odrešenik; reven je in sedeč na oslici, in sicer na mladem osličnem žrebetu.“ (Cah. 9, 9).

čilo 30 srebrnikov odloči njegovemu izdajalcu, ta pa vrže srebrnike v hišo Gospodovo, da pridejo naposled lončarju v roke²³). —

Komu ni tu pred očmi cvetna nedelja in sramotno izdajalstvo Judovo?!

6.) Njegovo trpljenje in smrt. O Mesijevem trpljenju je napovedanih mnogo podrobnostij — prav takih, kakoršne nam evangelisti poročajo o Jezusovem trpljenju. Proroki kakor evangelisti slikajo trpečega Odrešenika kot moža bolečin, ki nima več prejšnje podobe in lepote. Četa hudobnežev Ga obdaja in zasmehuje. Bijejo Ga in zasramujejo ter celo pljuvajo vanj. Prebodli so Mu roke in noge, z žolčem in kisom Ga napajajo, njegova oblačila so si razdelili, in za njegovo suknjo so vadjali. Med hudobneže Ga štejejo, On pa prosi za hudodelnike. Vse radovoljno trpi, da bi zadostil za naše grehe. Kakor jagnje molči, ko Ga peljejo v smrt²⁴).

²³) Prorok Caharija slika Odrešenika kot dobrega Pastirja, katerega nehvaležno ljudstvo zavrže, odločivši Mu sramotno plačilo 30 srebrnikov. To ceno so izplačali starejšine ljudstva izdajalcu Judi, da jim je prodal dobrega Pastirja, katerega so na smrt obsodili, da so se Ga iznebili. Prorok gleda že izvršeno to sramotno kupčijo, zato navaja dobrega Pastirja govorečega v preteklem času — bridko ironično:

„In sem jim rekel: Če se vam prav zdi, dajte mi plačilo; in če ne, pustite. In odtehtali so mi plačilo trideset srebrnikov. In Gospod mi je rekel: Vrzi jo lončarju, lepo ceno, po kateri so me cenili. In vzel sem trideset srebrnikov, in sem jih vrgel v hišo Gospodovo lončarju.“ (Cah. 11, 12—13).

²⁴) Kralj David je gledal — s proroškim duhom napolnjen — trpečega Mesijo; in v svojih prelepih psalmih navaja njegove lastne besede: „Bog, moj Bog, ozri se name; zakaj si me

7.) Njegovo poveličanje. Dasi bo umrl Mesija sramotne smrti kot mož bolečin, vendar bo njegov grob častitljiv, in narodi ga bodo molili²⁵). Njegovo telo ne bo strohnelo v grobu²⁶). Vstal bo od mrtvih in pojde v nebesa²⁷).

zapustil? Črv sem in ne človek, v zasramovanje ljudem in izvržek izmed ljudstva. Vsi, ki me vidijo, me zasmehujejo. Četa hudobnežev me je obdala. Prebodli so mi roke in noge; vse kosti so mi prešteli. Razdelili so si moja oblačila, in za mojo suktnjo so vadljali.“ (Ps. 21). „Dajejo mi žolča v jed, in v moji žeji me napajajo s kiso.“ (Ps. 68, 22).

Čitajočim to prorokbo se nam zdi, kakor da bi stali pod Kristusovim križem in poslušali milo njegovo tožbo: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“ — ter gledali, kako Ga zasramujejo njegovi sovražniki.

Občudovanja vredna je tudi Izaijeva prorokba o Mesijevem trpljenju. Takole piše o trpečem Odrešeniku: „Nima je ne podobe ne lepote; videli smo Ga . . . zaničevanega in najzadnjega med ljudmi, moža bolečin in izkušenega v slabosti; in kakor zakrito je bilo njegovo obličje, in bil je zaničevan . . . Resnično, On je prevzel naše boleznin in je nosil naše bolečine, mi pa smo si Ga mislili kot gobovega in udarjenega od Boga in ponižanega. On pa je bil ranjen zavoljo naših grehov, potr je bil zavoljo naših hudobij; pokorjenje je bilo nad Njim zavoljo našega miru, in z njegovimi ranami smo bili mi ozdravljeni . . . Gospod je nanj naložil nas vseh pregreho. Darovan je bil, ker je sam hotel, in ni odprl svojih ust. Kakor ovco Ga popeljejo v zaklanje, in molčal bo, kakor jagnje pred njim, ki ga striže, in ne odpre svojih ust . . . In med hudobneže je bil štet . . . in prosil je za hudodelnike.“ (Iz. 53).

Na drugem mestu navaja prorok Odrešenika samega govorečega: „Svoje telo sem dal njim, ki so me bili . . . , svojega obličja nisem obrnil od njih, ki so me zasramovali in so v mé pljuvali.“ (Iz 50, 6).

Tudi vse to se je izpolnilo na Jezusu Kristusu.

Utegnilo bi se komu zdeti nerazumljivo, zakaj večina Judov ni verovala, da je Jezus obljubljeni Odrešenik, ako so se tako očitno izpolnile na Njem vse mesijanske prorokbe. Temu je bila vzrok 1.) npravna izprijenost takratnih Judov, ki so sicer izpolnjevali zunanje obrede Mojzesove postave, upirali pa so se srčnemu in resničnemu spreobrnjenju, kakoršno je Jezus zahteval; 2.) odvisnost naroda od pismoukov in farizejev, ki so črtili Jezusa, ker je odkrival in obsojal njihovo svetlohlinstvo; 3.) napačna misel, da bode Mesija zemeljski kralj, in da zopet ustanovi mogočno izraelsko kraljestvo. — Sicer je bilo pa tudi to prorokovano, da zataji in zavrže Odrešenika njegov lastni narod²⁵⁾, in se je moralo torej tudi to izpolniti.

C. Prorokbe, katere je Jezus Kristus sam izrekel.

Jezus Kristus je tudi sam prorokoval mnogo prihodnjih rečij, in vse njegove prorokbe so se natančno izpolnile ali pa se še izpolnjujejo.

²⁵⁾ „Oni dan bo Jesetova korenina stala v znamenje ljudstvu; Njega bodo narodi molili, in njegov grob bo častitljiv.“ (Iz. 11, 10).

²⁶⁾ „Moje meso bo počivalo v upanju, ker ne boš pustil moje duše v peklu, in tudi ne boš dal svojemu Svetniku gledati trohnobe.“ (Ps. 15, 9—10).

²⁷⁾ „Šel si v višavo, vzel si (s seboj) ujetnike“ (duše pravičnih, ki so pred peklom čakale odrešenja). (Ps. 67, 19).

²⁸⁾ „In ljudstvo, katero Ga bo zatajilo, ne bo več njegovo ljudstvo.“ (Dan. 9, 16).

1.) O samem sebi je prorokoval razne okoliščine svoje smrti, potem svoje vstajenje in vnebohod.

a) „Kakor je Mojzes povišal kačo v puščavi, tako mora povišan biti Sin človekov.“ (Jan. 3, 14). S temi besedami je prorokoval svojo smrt na križu.

Ko so Mu prigovarjali, naj se umakne iz Galileje zalezovanju kralja Heroda, povedal je naravnost, da Ga čaka smrt v Jeruzalemu, rekoč:

„Ne zgodi se, da bi bil prorok umorjen zunaj Jeruzalema.“ (Luk. 13, 33).

Predno se je podal s svojimi učenci poslednjikrat v Jeruzalem, popisal jim je natančno, kaj se tamkaj zgodí z Njim. Govoril jim je takole: „Glejte, gremo v Jeruzalem, in Sin človekov bo izdan vélikim duhovnikom in pismarjem, in (ti) Ga obsodijo v smrt in Ga izročé nevernikom, da Ga bodo zasramovali in bičali in križali, in tretji dan bo vstal od smrti.“ (Mat. 20, 18—19).

Dva dni pred zadnjim velikonočnim praznikom je rekel: „Veste, da bode čez dva dni velika noč, in Sin človekov bo izdan, da bo križan.“ (Mat. 26, 2). To je govoril po slovesnem vходу v Jeruzalem, ko po človeški pameti ni bilo možno soditi, da se tako hitro izpremeni ljudsko mišljenje. Po človeški razsodnosti bi se bilo moglo k večjemu ugibati, da Ga bodo skušali njegovi sovražniki skrivaj umoriti. Zlasti pa ni bilo povoda misliti na to, da bode obsojen na križ, ker so Mu njegovi so-

vražniki očitali, da sobote ne posvečuje in Boga preklinja. Takih pa Mojzesova postava ni velevala križati, ampak kamenjati. Zato so Judje tudi že nekaterokrat nameravali, da bi Ga bili kamenjali.

b) Svoje vstajenje je prorokoval ob raznih prilikah. Ko je prvokrat očistil tempelj, vprašali so Ga Judje, s kakim čudežem jim dokaže, da ima pravico tako postopati. On pa jim je odgovoril: „Poderite ta tempelj, in v treh dneh ga postavim.“ In sv. evangelist dostavlja: „Govoril pa je o templju svojega telesa. Ko je torej od mrtvih vstal, spomnili so se njegovi učenci, da je to govoril.“ (Jan. 2, 19 sl.).

Ob drugi priložnosti je rekel: „Kakor je bil Jona v trebuhu morskega soma tri dni in tri noči, tako bo Sin človekov v srcu zemlje tri dni in tri noči.“ (Mat. 12, 40).

Po končani zadnji večerji je obljubil apostolom, da pojde po svojem vstajenju pred njimi v Galilejo: „Kadar pa vstanem, pojdem pred vami v Galilejo.“ (Mark. 14, 28).

c) O svojem vnebohodu je zatrjeval svojim učencem, da „Ga bodo videli iti tje gori, kjer je bil poprej.“ (Jan. 6, 63). Magdalenii pa je rekel prikazavši se jej po vstajenju: „Pojdi k mojim bratom in povej jim: Grem k svojemu Očetu in k vašemu Očetu; k svojemu Bogu in k vašemu Bogu.“ (Jan. 20, 17).

Ker sta vstajenje in vnebohod hkrati največja Jezusova čudeža, ne more biti nikakega dvoma, da je njijina napoved prava prorokba.

2.) Svojim apostolom in učencem je napovedal, da prejmo kmalu po njegovem vnebohodu moč sv. Duha, in da bodo potem pričevali o Njem v Jeruzalemu in po vsi Judeji in Samariji in do kraja sveta (Dj. ap. 1, 8). Zaradi tega pa jih bodo tirali pred poglavarje in kralje in jih sodili; pretrpeti jim bo mnogo, naposled celo mučeniško smrt (Mat. 10, 18; Jan. 16, 2). Posebej je še prorokoval Judovo izdajalstvo (Jan. 13, 21 sl.), vse okoliščine Petrove nezvestobe, da Ga bo trikrat zatajil, predno bo petelin dvakrat zapel (Mat. 26, 34; Mark. 14, 30); dalje mučeniško smrt Petrovo, in sicer smrt na križu — in naravno smrt apostola Janeza. (Jan. 21, 18 sl.).

Cerkvena zgodovina priča, kako natančno se je izpolnilo vse to.

3.) O svoji cerkvi je prorokoval, da se združijo v njej Judje in neverniki tako, da bo jeden hlev in jeden pastir (Jan. 10, 16); primerjal jo je z gorčičnim zrnom in kvasom, s čimur je napovedal njeno čudovito razširjevanje in njen blagodejni vpliv na нравno življenje (Mat. 13, 31 sl.); prorokoval je, da peklerska vrata nikdar ne premagajo cerkve (Mat. 16, 18), in da se bo njegov evangelij oznanjeval po vsem svetu vsem narodom v izpričevanje. (Mat. 24, 14).

Vse to se je deloma že izpolnilo, deloma pa se še vedno izpolnjuje.

4.) Najznamenitejša pa je Jezusova prorokba o razdejanju jeruzalemskega mesta in templja ter osodi judovskega naroda.

Ko je Jezus ob svojem slovesnem vходу v Jeruzalem od daleč zagledal nesrečno mesto, zjokal se je nad njim in je rekel:

„Ko bi pač spoznalo tudi ti vsaj ta svoj dan, kaj je za tvoj mir! A zdaj je skrito pred tvojimi očmi. Zakaj dnevi pridejo nad te, ko te obdajo tvoji sovražniki z nasipom in te bodo oblegali in stiskali od vseh strani. In na tla poderô tebe in tvoje otroke v tebi, in kamena ne pusté v tebi na kamenu, ker nisi spoznalo časa svojega obiskanja.“

(Luk. 19. 42—44). Ko so Ga nekoliko pozneje vprašali njegovi učenci, bo li tudi veličastni in trdno zidani tempelj razdejan, odgovoril jim je:

„Ali vidite vse to? Resnično vam povem, tukaj ne bode puščen kamen na kamenu, kateri ne bi bil razvaljen.“ (Mat. 24, 2).

Tudi jim je na njihovo prošnjo povedal nekatere predznake, iz katerih so mogli sklepati, kdaj se bo vse to godilo. Rekel je med drugim: „Resnično vam povem, da ta rod ne preide, dokler se vse to ne zgodi.“ (Mat. 24, 34).

Poprej pa bodo lažnjivi proroki ljudi begali, govoreč: „Jaz sem Kristus.“ In kadar se prikaže na svetem mestu gnusoba razdejanja, katero je napovedal prorok Danijel, takrat naj beži na hribe, kdor je v Judeji. Natančneje popisujoč bedo onih dnij napoveduje zlasti kugo in lakoto ter pravi slednjič: „Ta-

krat bo velika stiska, kakršne ni bilo od začetka sveta do zdaj, in je ne bo.“ (Mat. 24, 21).

O konečni osodi judovskega naroda pa govori takole: „Velika nadloga bo po deželi in jeza nad tem narodom. In padali bodo pod ostrino meča, in v sužnost jih bodo gonili med vse narode, in neverniki bodo teptali Jeruzalem, dokler se ne izpolnijo časi narodov.“ (Luk. 21, 23—24).

Kako natančno so se izpolnile tudi vse te prorokbe, priča ne le cerkvena, ampak tudi svetna zgodovina. Zlasti judovski zgodovinopisec Jožef Flavij natančno popisuje vse te dogodke, katerim je bil sam priča. Pritrjujeta mu rimska zgodovinarja Tacit in Svetonij.

Jeruzalem je razdejal rimski vojskovodja (pozneje cesar) Tit l. 70. po Kristusovem rojstvu, torej le 37 let po izrečenem prorokovanju, ko je še živel mnogo onih, ki so Kristusa zavrgli in v smrt obsodili, mnogo onih, ki so govorili pred Pilatom: „Njegova kri pridi na nas in na naše otroke!“ (Mat. 27, 25) — in mnogo onih, katerim so veljale Kristusove besede na križevem potu: „Hčere jeruzalemske, nikar se ne jokajte nad menoj, ampak jokajte se nad seboj in nad svojimi otroki.“ (Luk. 23, 28). Lažnjivih prorokov, trdečih, da so od Boga poslani rešit judovsko ljudstvo rimskega gospodstva, nastopilo je, kakor trdi Jožef Flavij, okrog 60. Predno se je rimska vojna približala Jeruzalemu ter mesto obdala z nasipom, godili so se v templju umori in druga

gnusobna dejanja, in kristijani so se spomnili Kristusovega prorokovanja ter so pravočasno ubežali iz Jeruzalema.

Grozna je bila stiska v obleganem mestu. Kuga in lakota ste morili nesrečno ljudstvo. Jožef Flavij pripoveduje, da je neka mati spekla in použila svoje lastno dete. Mnogo ubežnikov so rimski vojaki križali. Po petmesečnem obleganju so Rimci prodrli v mesto, kjer so neusmiljeno morili še vedno uporne in trdovratne Jude. Hiše so razdirali in požigali, in tudi krasni tempelj je proti poveljnikovi volji postal žrtva plamena. Kuga, lakota in rimski meč so pokončali 1,100.000 Judov, 97.000 jih je bilo prodanih v sužnost. In še dandanes je judovski narod brez prave domovine, razpršen po vsem svetu, in — kar je najbolj čudovito — po takem porazu vendarle ni izginil iz zgodovine, kakor toliko drugih, večjih narodov. Vedno še živi in se množi: jasna priča vsevednosti in božanstva Onega, katerega ni hotel sprejeti in priznati za svojega Mesijo.

Vseh teh nenavadnih in deloma čudovitih podrobnostij o razdejanju jeruzalemskega mesta in templja ter osodi judovskega naroda po človeški razsodnosti ni bilo možno naprej vedeti in uganiti. Zato ni dvoma, da so Kristusove besede prava in resnična prorokba.

V četrtem stoletju po Kristusu je hotel cesar Julijan odpadnik odstraniti dokaz za resničnost krščanske vere, kateri se nahaja v izpolnjeni Kristusovi prorokbi; zato je sklenil zopet postaviti judovski tempelj. A nov čudež je pre-

prečil izvršitev tega naklepa. Ognjeni izbruhi in druge čudovite prikazni, ki se ne morejo razlagati naravnim potom, in o katerih zanesljivo poročajo krščanski in paganski pisatelji, prisilile so delalce, da so morali pričeto delo ustaviti. Tako se je doseglo uprav nasprotno od onega, kar je brezbožni cesar s svojim poskusom nameraval.

S prorokbo o razdejanju jeruzalemskega mesta in templja je najtesneje spojena Kristusova prorokba o koncu sveta. Kakor se je prva natančno izpolnila, tako se brezdvombeno izpolni tudi poslednja.

Jezus Kristus je s čudeži razodeval svojo vsemogočnost, s prorokovanjem prihodnjih reči pa je dokazal svojo vsevednost. Čudeži in prorokbe sta najočitnejša in najjasnejša dokaza njegovega božanstva. Imamo pa še drugih dokazov, ki spopolnjujejo čudovito sliko božjega začetnika krščanske vere ter še bolj utrjujejo naše prepričanje, da je ta vera resnična.

V. Jezusov nebeški nauk.

Jezus Kristus ni bil le čudodelnik, ampak On je sam največje čudo. O tem se prepričamo, ako natančneje premislimo njegov nebeški nauk, vzorno svetost njegovega življenja in čudovito vzvišenost njegove osebe.

Ozrimo se najprej na Jezusov nebeški nauk!

Jezus Kristus sam trdi o svojem nauku: „Moj nauk ni moj, ampak Njega, ki me je poslal.“ (Jan. 7, 16). Tako je govoril Kri-

stus kot človek. Hotel je reči: Moj nauk ne izvira iz človeške, ampak iz božje modrosti; to je nebeški nauk ali božje razodetje. Resničnost te trditve razvidimo, ako premislimo, 1.) kaj je Jezus učil, 2.) kako je učil.

1.) Kar so najmodrejši in najboljši možje resničnega in dobrega učili o Bogu in našem razmerju do Boga, o neumrljivosti človeške duše, o čednosti itd., — vse to so le drobtinice v primeri z neizcrpljivim zakladom resnice in modrosti, katero je Jezus Kristus prinesel na svet. Tudi vse ono, kar je Bog v starem zakonu razodeval po Mojzesu in drugih prorokih, bilo je le priprava na dovršeno krščansko razodetje. Ako je naravno človeško spoznavanje verskih resnic podobno luči, s katero svetiljka razsvetljuje nočno temo, in ako božje razodetje v starem zakonu primerjamo jutranji zariji, dan napovedujoči, potem je Kristusov nauk svetel solnčni žar, izvirajoč iz neustvarjenega Solнца resnice.

Naravne verske resnice, katere more sicer človeški um bolj ali manj jasno spoznati s svojo lastno močjo, katerih pa vendar tudi največji modrijani pred Kristusom nikdar niso spoznali popolnoma in brez zmote, učil je Jezus Kristus tako jasno in tako popolno, da njegov nauk visoko nadkriljuje vse modroslovne sestave, kar jih je bilo pred Njim, in da Ga tudi v poznejšem času nobena človeška modrost ni mogla in ne bode mogla doseči, kaj še-le prekositi.

Poleg naravnih pa je Jezus Kristus učil tudi nadnaravne verske resnice, n. pr. skrivnosti o presveti Trojici, o podedovanem

grehu, o našem odrešenju in spravi z Bogom, ako smo grešili, o presv. Rešnjem Telesu i. dr. Teh resnic bi ne bila mogla nikdar izumeti naravna človeška modrost. Tudi sedaj, ko so nam razodete, ne moremo jim nikdar prodreti popolnoma do dna, marveč ostanejo omejenemu človeškemu umu vedno skrivnostne. A zato nam vendar nikakor niso popolnoma nerazumljive in neplodne, marveč neizmerno razširjajo ter spopolnjujejo naše versko spoznavanje, in neskončno blažilno vplivajo na naše srce.

Kako n. pr. nauk o podedovanem grehu pojasnjuje paganskemu modroslovju nerazumljivo uganjko: Unde malum? Od kod naravno in nravno zlo? Kako nauk o učlovečenju Sinú božjega in našem odrešenju čudovito osvetljuje velikost božje ljubezni in božje pravičnosti, bedo, v katero je greh pogreznil človeka, in neizmerno ceno človeške duše! Kako ustreza hrepenenju človeškega srca po neposrednem občevanju z Bogom nauk, da v presv. Rešnjem Telesu vedno biva v naši sredi Jezus Kristus kot pravi Bog in človek!

Neskončno vzvišen nad vso človeško modrost je Jezusov nauk tudi gledé na npravne resnice. Nravni smoter, po katerem nam Jezus Kristus vелеva hrepeneti, je božja svetost in popolnost. „Bodite popolni, kakor je vaš nebeški Oče popoln.“ (Mat. 5, 48). Tudi neprijatelji krščanske vere morajo priznavati, da uprav gledé na npravne nauke krščanstvo neizmerno prekaša vse modroslovne sestave predkrščanske dobe. Napredek npravne vede v po-

znejšem času pa je v največji meri sad krščanske vere.

Kant piše, da ne bi človeški um dandanes tako dovršeno poznal nraavnih zakonov, ako bi jih ne bil poprej tako jasno in čisto učil evangelij. Podobno se izraža Rousseau.

2.) Svoj vzvišeni nauk je učil Jezus z neomahljivo gotovostjo, s popolno zavestjo svoje nadčloveške veljave, a lahko razumljivo, v priprosti in najpóljudnejši obliki.

Najmodrejšim možem starega veka, govorečim o verskih in božjih rečeh, vidi se, da še-le iščejo resnice in se boje zmote. Zato se izražajo previdno, velikokrat dvomljivo in nedoločno. Kristus pa nikdar ne omahuje v svojih nazorih, nikdar ne dvomi. On nič ne premišljuje, ne trudi se, da bi našel resnico, ampak, kadar On uči, vidi se, da večna Resnica sama govori ljudem.

Kako nedoločno in negotovo govorita n. pr. Sokrat in Platon o nesmrtnosti človeške duše! Kolikarazlika med Ciceronom: „esse videtur“ — „zdi se mi, da je“, „nescio an“ — „ne vem, ali je“, Platonovim: „δοξεῖ μοι“ — „zdi se mi“ in Kristusovim: „amen, amen, dico vobis“ — „resnično, resnično, povem vam!“

Kristus uči s popolno zavestjo svoje nadčloveške veljave, kakoršna pristaje le božjemu Učitelju. Kakor je sam popolnoma prepričan o resničnosti svojega nauka, tako zahteva tudi trdno vero svojim besedam, ne da bi jih dokazoval s človeškimi dokazi.

„Kot tak, ki ima oblast“ (Mat. 7, 29) govori: „Resnično, resnično, povem vam“, in celo Mojzesu nasproti se izraža jednostavno: „Jaz pa vam pravim“. (Mat. 5, 21. 28. 32).

Dasi je Kristusov nauk vzvišen nad vso človeško modrost, vendar je lahko razumljiv in dostopen tudi priprostemu ljudstvu in celo najnežnejši mladini. Prelepe evangeljske prilike, vzete iz narave in vsakdanjega življenja, v najpoljudnejši obliki živo in mično pojasnjujejo abstraktne verske resnice.

Kolika razlika tudi v tem oziru med modroslovnimi sestavi katere koli dobe in med Kristusovim naukom! Kdor hoče umevati one, koliko se mora poprej učiti, koliko truditi, in kako malo jih je, kateri morejo zajemati iz njih duševne hrane! Kristusov nauk pa se razlaga mladini v začetnih, srednjih in visokih bogoslovskih šolah, oznanjuje se v cerkvi vsemu ljudstvu, in vsem, ki ga verno vsprejemajo, čudovito blagodejno vpliva na um in srce.

Ako premislimo vse navedene okoliščine, moramo tudi mi pritrjevati onim služabnikom velikih duhovnikov in farizejev, ki so se izgovarjali, zakaj niso prijeli in pripeljali Kristusa, z besedami: „Nikdar ni kak človek tako govoril, kakor ta človek.“ (Jan. 7, 46). Kristus ni navaden človeški učitelj; njegov nauk je zares nebeški ali božji nauk.

Jezus Kristus ni mogel zajemati svoje modrosti in svojih naukov iz tedanje modroslovne vede, in sicer prvič zato ne, ker se njegov nauk bistveno razločuje od vseh modroslovnih sestavov,

in drugič zato ne, ker se Jezus ni nikdar modroslovja učil in kot človek tedanje vede še poznati ni mogel. — Pa tudi iz božjega razodetja starega zakona ni mogel Jezus kar po človeško izvajati svojih naukov, marveč je to razodetje spopolnil in dovršil in je večkrat svoje lastne, popolnejše nauke in zapovedi postavil na mesto Mojzesovih.

Jezusov nauk je nebeški nauk, izvirajoč iz neusahljivega vira njegove božje Modrosti.

VI. Jezusova vzorna svetost.

Kar je Jezus učil, to je tudi v dejanju izvrševal. Sveto, kakor njegov nauk, bilo je tudi vse njegovo življenje.

O Jezus, vodi sedaj Ti sam moje okorno pero, da dostojno naslikam divno svetost tvojega življenja in nebeško vzvišenost tvoje osebe!

Da spoznamo vzorno svetost Jezusovega življenja, premislimo, 1.) da je bil popolnoma brez greha, 2.) da je dejansko izvrševal vse čednosti v najpopolnejši meri.

1.) Vsi ljudje smo bolj nagnjeni k hudemu, nego k dobremu in imamo več ali manj nravnih slabostij in grehov. Jezus Kristus pa priča o samem sebi, da je brez greha; in to izpričevalo Mu potrjujejo prijatelji in sovražniki.

Sv. apostol Janez piše: „Ako pravimo, da nimamo greha, zapeljujemo sami sebe, in resnice ni v nas.“ (I. Jan. 1, 8).

Čim boljši in blažji je kak človek, tem bolj se zaveda svoje nepopolnosti in svojih slabostij. Ko bi bil Jezus Kristus samo človek, moral bi tudi imeti to zavest. On pa se nasprotno zaveda, ne le, da je popolnoma brez greha, ampak da celo ne more grešiti. Nas je učil moliti: „Odpusti nam naše dolge!“ — sam zase pa ni tako molil. Častil in poveličeval je nebeškega Očeta, a nikdar se ni kot grešnik poniževal pred Njim. „Kdo izmed vas me prepriča greha?“ (Jan. 8, 46) — vprašal je z mirno samozavestjo svoje najhujše nasprotnike. Prostodušno in brez bojazni je občeval tudi z očitnimi grešniki, ker je vedel, da Njemu to ne more škodovati, in da ni nobene nevarnosti zanj. —

On, ki je bil vzor ponižnosti, in ki je tolikokrat in tako ostro grajal napuh in svetlohlinstvo, ne bi bil mogel tako misliti, govoriti in delati, ko bi bil le slaboten človek, kakršni smo drugi ljudje, in ko bi se ne bil zavedal, da vsled svoje božje narave ni le brez greha, ampak da celo ne more grešiti.

To izpričevalo, katero si Jezus sam daje z besedo in dejanjem, potrjujejo Mu prijatelji in nehoté tudi sovražniki.

Učenci in apostoli, ki so Ga natančno poznali, imenujejo Ga „Svetega in Pravičnega“. „Vi pa ste zatajili Svetega in Pravičnega... Umorili ste začetnika življenja“ (Dj. ap. 3, 14. 15.) — govori sv. apostol Peter zbranim Judom. Sovražniki so Ga opazovali z bistrim in škodoželjnim očesom, a niso Mu mogli

očitati in dokazati ni jednega greha. Celo izdajalec Juda, ki Ga je tri leta kot apostol spremljal povsod, moral je naposled obupen priznati: „Grešil sem, ker sem izdal nedolžno kri.“ (Mat. 27, 4).

Poleg Kristusa je bila izmed vseh ljudij le še njegova mati, preblažena Devica Marija vsikdar brez najmanjšega grešnega madeža. A Marija bi bila po svoji naravi mogla grešiti in je bila le po posebni milosti božji obvarovana vsakega greha.

2.) Jezus Kristus je pa tudi nedosežen vzor vseh čednostij. —

Najlepše osvetljuje divno sliko njegovega življenja temeljni čednosti vsega krščanstva: iskrena ljubezen do Boga in do bližnjega.

Ljubezen do nebeškega Očeta preveva vse njegove govore in je najvišji nagib vsemu njegovemu delovanju. Ta ljubezen Ga je vodila po trudapolnem dnevnem delu v tiho samoto, kjer je prečul marsikatero noč v goreči molitvi. Poveličevati večnega Očeta in izvrševati njegovo voljo, to je bil poslednji smoter Jezusovemu zemeljskemu življenju, tako da sam pravi: „Moja jed je, da izvršujem voljo Onega, ki me je poslal.“ (Jan. 4, 34).

Nebeško mila, nesebična in vseobsežna je bila njegova ljubezen do ljudij. Kako presrčno je ljubil otroke! „Pustite otročiče, in nikar jim ne branite k meni priti; zakaj takih je nebeško kraljestvo.“ (Mat. 19, 14). Kako usmiljeno je ravnal z grešniki, dasi je

tako sovražil greh! Do žalostnih in nesrečnih je kazal sočutno srce. Čudežno je lajšal raznovrstno človeško zlo: množicam je dvakrat preskrbel kruha v puščavi, bolnike je ozdravljajal, mrtve obujal. Naposled pa je celo svoje življenje daroval iz ljubezni do ljudij. —

Iz ljubezni do Boga in do bližnjega izvirajo vse druge čednosti, ki se tako lepo razodevajo v Jezusovem življenju. Opazujmo njegovo ponižnost, krotkost in potrpežljivost.

V neskončni ponižnosti je zapustil nebeško veličastvo, da je kot človek prišel na svet. Tu si je revščino izbral za svoj delež. Dasi pravi Sin božji, bil je vendar pokoren človeškim svojim starišem. Najrajši je občeval z ubogim, priprostim ljudstvom, in se je prijazno razgovarjal celo z najbolj zaničevanimi, očitnimi grešniki. Pri zadnji večerji je svojim učencem noge umival, in naposled je bil križan med dvema razbojnikoma.

Čudovita je bila Jezusova krotkost. Mirno in brez nejevolje je zavračal predsodke in razne napake svojih apostolov in prenašal surovosti ter grozovitosti svojih sovražnikov. Ko Ga je Juda izdal s hinavskim poljubom, ni se v pravični jezi zgrozil nad njim, ampak mu je mirno in ljubeznivo rekel: „Priatelj, čemu si prišel? Juda, s poljubom izdaješ Sina človekovega?“ (Mat. 26, 50; Luk. 22, 48). In ko Ga je Peter zatajil, se je Gospod le ozrl ter milo pogledal Petra, in ta se je spomnil svojega greha in ga je obžaloval. (Luk. 22, 61). Pretresljiv prizor popisuje sv. Luka (22, 63 sl.), kako so v oni noči zasramovali Jezusa možje,

ki so Ga stražili. Oči so Mu zakrivali in Ga v obraz bili, govoreč: „Prorokuj nam, kdo Te je udaril?“ Jezus pa je z nebeško krotkostjo molčé prenašal tudi vse to. — Popolnoma opravičeno je torej, ako nas Jezus sam opominja, naj Ga posnemamo v ponižnosti in krotkosti, govoreč: „Učite se od mene, zakaj jaz sem krotak in iz srca ponižen.“ (Mat. 11, 29).

Jezusova potrpežljivost se nam pokaže v najlepši luči, ako pomislimo, da je bila njegova človeška narava tem bolj občutljiva za trpljenje, čim popolnejša je bila. Tudi je vsled osebnega združenja z božjo naravo njegova človeška duša že poprej natančno pregledala grozno trpljenje, ki Ga je čakalo. Zato je trikrat prosil nebeškega Očeta, da bi Mu odvezel čašo trpljenja, a dostavljal je s popolno udanostjo, naj se zgodi Očetova volja. Pogumno je potem šel v trpljenje, molčé je prestajal silne muke, in umirajoč je odpuščanja prosil svojim sovražnikom. —

Ni Ga človeka, ki bi se mogel v svetosti meriti z Jezusom. Sokrat in nekateri drugi možje v predkrščanski dobi so bili sicer v obče blagi značaji, a brez hib in nepopolnostij niso bili. Svetniki krščanske dobe so Jezusovi učenci in posnemalci. Dospeli so do toliko višje stopinje svetosti, kolikor bolj so se približali svojemu vzorniku, prekositi ali tudi le doseči Ga ni mogel in Ga ne more nikdo. Tu ostane vedno veljaven izrek: „Učenec ni višji od učenika.“ (Mat. 10, 24).

VIII. Čudovita vzvišenost Jezusove osebe.

Čudovita vzvišenost Jezusove osebe se razodeva 1.) v vsem njegovem vedenju in zunanjem nastopanju, 2.) zlasti pa v visoki nalogi, kateri je posvetil svoje življenje.

1.) Dasi neizrekljivo ljudomil in ponižen, bil je Jezus Kristus vendar v vsem svojem vedenju nenavadno resen in častitljiv. Z njegovega obličja in zunanjega nastopanja je odsevalo nebeško veličastvo, katero je čudovito vplivalo na vse, ki so prišli z Njim v dotiko. Srca onih, ki so bili blage volje, bila so v trenutku napolnjena s spoštovanjem, zaupanjem in ljubeznijo do Njega; njegove nasprotnike pa je strah prešinjal, kadar so se Mu bližali.

Že kot 12leten deček v templju je vzbudil med judovskimi učeniki občudovanje in strmenje s svojim razumom in svojimi odgovori. (Luk. 2, 47). Ko je začel očitno učiti, „čudili so se vsi poslušalci prijetnim besedam, ki so prihajale iz njegovih ust; in so strmeli ob njegovem uku, zakaj njegovo govorjenje je bilo polno oblasti.“ (Luk. 4, 22. 32). Ob galilejskem morju je poklical svoje prve apostole, rekoč: „Hodite za menoj!“ — in zapustivši vse — pridružili so se Mu precej z nepogojnim zaupanjem in srčno udanostjo. (Mat. 4, 18 sl.). Ko je slovesno jezdil v Jeruzalem, pozdravljale so Ga vesele množice, rekoč: „Hozana sinu Davidovemu! Hvaljen bodi, ki

prihaja v Gospodovem imenu!“ (Mat. 21, 9).

Nasprotnike pa je strah prešinjal, ko so se Mu bližali, tako da večkrat niso upali izvršiti svojih nakan. Ob raznih prilikah so Ga hoteli prijeti, a zbali so se, in „nihče ni roke nanj položil.“ Ko je v templju določno trdil, da je Bog, tedaj so Judje kamenje pobirali, da bi Ga kamenjali, a nič žalega se Mu ni zgodilo, dokler ni prišla njegova ura, t. j. dokler ni sam zadovoljno šel v trpljenje. (Jan. 7, 30. 44; 8, 59; 10, 31). Prodajalce in kupovalce je izgnal iz templja, in nihče se Mu ni upal ustavljati. (Mat. 21, 12). Da, celo največje ponižanje ob uri trpljenja ni izbrisalo nebeškega veličastva z njegovega obličja. Nepopisljivo veličastno je odgovarjal v sodni dvorani velikemu duhovniku na slovesno vprašanje, je li res Sin božji? (Mat. 26, 63. 64). Pilat pa se Ga je bal, ko je stal pred njim zvezan, bičan, s sramotilnim plaščem odet in s trnjevo krono na glavi. (Jan. 19, 8). Umrli je med dvema razbojnikoma na križu: „Stotnik pa in oni, kateri so bili z njim in so varovali Jezusa, ko so videli potres, in kar se je zgodilo, so se silno bali in so rekli: Resnično, ta je bil Sin božji.“ (Mat. 27, 54).

2.) Naloga, kateri je Jezus Kristus posvetil svoje zemeljsko življenje, je višja, nego si jo je kdaj zastavil kak človek, in to nalogo je izvršil Jezus na čudovit način.

Trojno duševno zlo je trlo poleg raznovrstnega telesnega trpljenja vse človeštvo, predno je Kristus prišel na svet: prvič nevednost in

zmota v najvažnejših verskih vprašanjih, drugič nenravnost, tretjič prvotno zadolženje človeštva pred Bogom ali podedovani greh, vir vsemu drugemu hudemu. Da bi rešil človeški rod tega trojnega zla, zato je Jezus Kristus prišel na svet. To je bila velika naloga, katero je izvršil.

V prvem in drugem oziru so hoteli človeštvu pomagati že pred Kristusom nekateri modri in blagi možje. Spoznali so, da je mnogoboštvo in pagansko bogočastje grozna zmota, in da tudi v drugih prevažnih vprašanjih ves človeški rod tava v temi nevednosti, ter da se vedno bolj pogrezuje v brezdno nenravnosti. A v primeri s Kristusom so si stavili ti možje le majhno nalogo. Bili so zadovoljni, ako so mogli le do nekoliko boljšega spoznanja privedi svoje so-državljanke in svoj lastni narod. Popolne resnice pa niti sami niso spoznali. V nraavnem oziru pa so vplivali skoraj le na omejeni krog svojih učencev. Jezus Kristus pa je hotel postati in je postal učenik resnice in čednosti ter prave svetosti vsem narodom in za vse čase.

O podedovanem grehu pa modrijani starega veka niso mogli ničesa vedeti. Le nejasno slutnjo so imeli, da neko staro zadolženje pred Bogom teži človeški rod. Jezus Kristus pa je uprav to smatral za bistveni del svoje naloge in svojega poslanja, da bi s svojim radovoljnim trpljenjem in s svojo smrtjo zadostil božji pravici za Adamov greh in za grehe vsega sveta, da bi nas tako odrešil večnega pogubljenja in nam zopet pridobil izgubljeno milost božjo in večno življenje. „Sin človekov je prišel iskat in zveličat,

kar je bilo izgubljenega.“ (Luk. 19, 10). „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega jedinorojenega Sina, da se ne pogubi, kdorkoli vanj veruje, temveč ima večno življenje.“ (Jan. 3, 16). V tem oziru se ne more noben človek primerjati s Kristusom.

Pa tudi način, kako je Jezus Kristus izvršil svojo nalogo, razodeva vzvišenost njegove osebe nad vse druge ljudi.

Kako so njegovi apostoli — dvanajst preprostih mož — čudovito razširjali njegov nauk, kako je ta nauk duševno razsvetlil in nravno preustvaril svet, o tem bomo govorili v naslednjih odstavkih. Tu premislimo le, kako je Jezus Kristus izvršil svojo spravno daritev!

Svest si, da premaga svet in pekel, je govoril malo dnij poprej, predno je šel radovoljno v trpljenje in smrt: „Sedaj je sodba sveta; sedaj se vojvoda tega sveta iztira. In jaz, kadar bom povišan od zemlje, vse pritegnem k sebi.“ (Jan. 12, 31—32). Ono uro, ko so se njegovi sovražniki pripravljali na to, da Ga ugonobé, je govoril apostolom: „Zaupajte! Jaz sem svet premagal.“ (Jan. 16, 33). In predno je izdihnil svojo dušo, je zaklical na križu viseč zmagovito: „Dopunjeno je!“ (Jan. 19, 30).

Jezus Kristus je največje čudo! Do tega sklepa moramo priti, naj premišljujemo njegov nauk, življenje ali smrt. Tako, kakor On, ni mogel učiti, živeti in umreti navaden človek, ampak le učlovečeni Sin božji. —

VIII. Čudovito razširjanje in vedni obstanek krščanske vere in cerkve.

Kakor je Jezus Kristus sam največje čudo, tako je tudi njegovo delo, krščanstvo, trajen čudež, katerega moremo vsi opazovati. Čudovito je razširjanje in vedni obstanek krščanske vere in cerkve, pravi čudež so krščanski mučenci, in in isto tako čudovita je prenovitev sveta po krščanstvu.

Premislimo najprej čudovito razširjanje in vedni obstanek krščanske vere in cerkve!

A. Čudovito razširjanje krščanstva je Jezus prorokoval primerjajoč svojo cerkev gorčičnemu zrnju. (Mat. 13, 31 sl.). Dasi je sam učil le v domači deželi, je hotel vendar ustanoviti svétovno vero in cerkev, kraljestvo božje na zemlji za vse narode in vse čase. Zato je rekel svojim apostolom: „Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji; pojdite torej in učite vse narode, krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha, učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal; in glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“ (Mat. 28, 18—20).

Apostoli so na čudovit način izvrševali to velikansko nalogo, in katoliška cerkev še danes neprestano nadaljuje njihovo delo.

1.) Zgodovinska resnica je, da se je krščanstvo precej, ko je bilo ustanovljeno, s čudovito hitrostjo širilo med razne narode.

Ze prvo binkoštno nedeljo je prejelo v Jeruzalemu 3000 ljudij sv. krst, in odslej se je množilo število vernikov dan za dnevom. (Dj. ap. 2, 41. 47). Komaj 30 let po Kristusovem vnebohodu je bilo že razširjeno krščanstvo po celem rimskem cesarstvu in preko njegovih mej, ter je mogel sv. Pavel pisati Rimljanom, „da se oznanjuje njihova vera po vsem svetu“ (Rim. 1, 8), in „da je on od Jeruzalema na okrog tja do Ilirika vse napolnil s Kristusovim evangelijem.“ (Rim. 15, 19). In sv. Peter je mogel pisati svoj prvi list kristijanom „raztresenim po Pontu, Galaciji, Kapadociji, Aziji, in Bitiniji.“ (I. Petr. 1, 1).

Krščanski pisatelj Justin († 166) piše, da „ni naroda ne med barbari in ne med Grki, kjer bi se ne častil in ne hvalil Oče in Stvarnik vesoljnega sveta v imenu križanega Jezusa.“²⁹⁾ Tertulijan (l. 198.) pa se izraža v knjigi, pisani rimskemu senatu v obrambo krščanstva: „Od včeraj smo, pa smo napolnili vse, kar je vašega: mesta, otoke, gradove, vasi, celo tabor, cesarski dvor in senat; samo templje smo vam pustili.“³⁰⁾ —

Pa tudi paganski pisatelji potrjujejo hitro razširjevanje krščanstva. Tacit piše, da je cesar Neron (64—68) pomoril „neizmerno množico kristijanov.“³¹⁾ Prokonzul Plinij poroča že koncem prvega stoletja cesarju Trajanu,

²⁹⁾ Justin. Dial. c. Tryph. 117.

³⁰⁾ Tertull. Apol. c. 37.

³¹⁾ Tacit Annal. 15, 44.

da je Bitinija skoraj vsa pokristijanjena, da se je krščanstvo razširilo „ne samo po mestih, ampak tudi po selih, tako da so templji že skoraj zapuščeni.“³²⁾

Tristo let je trajalo krvavo preganjanje krščanstva v rimskem cesarstvu. Najmogočnejša paganska država se je bojevala z vsemi silami zoper kraljestvo božje tukaj na zemlji, a zmagalo je v tem boju zatirano krščanstvo. V treh stoletjih se je razširilo po vsem takrat znanem svetu. Kristusova prorokba se je izpolnila: iz gorčičnega zrna je zrastle drevo, katero še vedno dalje razprostira svoje veje.

2.) Tako hitro razširjanje krščanske vere je pravo čudo, ki se ne more razlagati naravnim potom. Dasi so nekatere ugodne okoliščine olajševale njeno hitro rast, ovirale so jo z druge strani tudi premnoge silne zapreke.

Ugodne okoliščine, s katerimi je božja previdnost olajševala razširjanje krščanstva, so bile zlasti sledeče:

a) Velikost rimske države, katera je združevala toliko različnih narodov v jedno celoto. V tej ogromni državi je po dolgotrajnih vojskah zavladal ob času cesarja Avgusta splošni mir. Izvrstne ceste so vezale oddaljene kraje z Rimom, in kupčijske ladije so neprestano plule po vseh morjih. Medsebojno občevanje pa je olajševalo skoraj splošno znanje grškega in latinskega jezika, katerih vsaj jednega so govorili omikanci vseh narodov. —

³²⁾ Plin. Epp. 10, 97.

b) Verski in nravni propad, v katerega je zabredlo človeštvo, in iz katerega vse modroslovske šole niso mogle najti nikake rešilne poti, zbudil je boljšim možem željo in hrepenenje po neposredni božji pomoči. To se je tem lažje zgodilo, ker prorokbe o obljubljenem Odrešeniku tudi paganskim narodom niso bile popolnoma neznane. —

c) Silno bogastvo, razkošnost in krivično nasilstvo z jedne strani, z druge strani pa revščina, trpljenje in zlasti suženjstvo je moralo nesrečnikom omiliti in priljubiti krščansko vero, katera uči, da smo vsi ljudje ustvarjeni po božji podobi in med seboj bratje, vero, v kateri se je zlasti ona prva stoletja tako sijajno dejanski izvrševala nesebična ljubezen do bližnjega.

A navedenim ugodnostim nasproti stoji še veliko večja množica silnih zaprek, ki so zelo ovirale in obteževale razširjanje krščanstva.

a) Splošna in največja zapreka je bila spačena človeška narava: napuh in mesena poželjivost.

Krščanska vera uči mnogo resnic, ki presegajo naš omejeni razum, ter zahteva, da se človek ukloni svojemu Stvarniku — ponižno verujoč vse, kar je razodela neskončna božja Modrost. Temu pa se upira napuh človeškega duha.

Še hujšo vojsko pa napoveduje krščanstvo meseni poželjivosti — strogo zahtevajoč krotitev vseh grešnih strastij, zatajevanje in čisto, čed-

nostno življenje. Za vse te žrtve pa obeta krščanska vera le nevidno plačilo onstran groba. Kako težavna je bila torej naloga, za tako vero pridobiti takratni versko in нравno globoko propadli svet!

b) Judovska vera je sicer pot pripravljala krščanstvu; a vendar so se uprav med Judi pojavile še posebne zapreke, ovirajoče sprejem krščanske vere. To je bil predsodek, da Mesija reši Jude rimskega gospodstva ter ustanovi sijajno zemeljsko kraljestvo, in pa ponos judovskega naroda na svoj izredni poklic v starem zakonu, ki je prenehal s pozvanjem vseh narodov v Kristusovo cerkev.

c) Paganstvo je moralo z vso silo nasprotovati krščanstvu. Saj je krščanstvo sam smrtni boj napovedalo paganstvu, učeč, da je le krščanski Bog jedino pravi Bog in Kristusova cerkev jedino zveličalna. Krščanstvo se ni moglo mirno združiti s paganstvom. Pasti je moralo jedno ali drugo. Težko pa je bilo paganom popustiti svojo vero in svoje bogočastje, ki je bilo kar najtesneje združeno z javnim in družinskim življenjem, s slovstvom in umetnostjo, ter je ugajalo domovinskemu čuvstvu pa tudi nižjim strastem in poželjivosti.

Z javnim in državljanskim življenjem je bilo pagansko bogočastje tako tesno združeno, da so kristijanom očitali nezvestobo in izdajalstvo, ker niso častili državnih bogov in niso hoteli kadila zažigati obožavanim cesarjem. Od tod krvavo preganjanje krščanstva.

Pa tudi javnih veselic, gledaliških iger in raznih slavnostij se kristijani niso mogli udeleževati, ker je bilo vse to prepreženo s paganskimi verskimi obredi. Zato so jim pagani oponašali, da so črnogledi samotarci in čudaki, in jim niso zaupali.

V družinskem življenju so morali kristijani odstraniti kipe domačih bogov, „penate“, in podobe oboževanih pradedov. Ako se je v paganski družini kdo pokristijanil, so ga njegovi lastni sorodniki črtili, ali pa so ga celo izdali in zažigali oblastvom.

Z verskimi obredi so bile pri paganih združene raznovrstne nasladnosti, pojedine z obilno pijačo in vse, kar budi strast in ugaja pregrešni poželjivosti. Vsemu temu se je moral odpovedati, kdor je sprejel krščansko vero.

Paganstvo je pa tudi mnogim ljudem in celim stanovom dajalo službo in dobiček, kakor paganskim duhovnikom, raznim trgovcem, obrtnikom in umetnikom. Vsi ti so bili zakleti sovražniki krščanstva.

d) Napačni pojmi in grozni predsodki o krščanski veri in njenih označevalcih so zelo ovirali razširjanje krščanstva.

Učenjaki in izobraženci onega časa se večinoma niso mogli odločiti za to, da bi se bili resno pečali s krščansko vero in se prav poučili o njej. Ošabno so prezirali nauk, katerega začetnik je izšel iz malo cenjenega judovskega naroda in je umrl sramotne smrti na križu, nauk, katerega prvi oznanjevalci so bili preprosti galilejski ribiči. Spisi apostolov in evangelistov

so se jim zdeli „barbarski“ v primeri s sijajnim pesniškim in znanstvenim paganskim slovstvom.

Še hujše predsodke pa je imelo preprosto in nevedno ljudstvo ter mnogoštevilni, večinoma nravno zelo pokvarjeni sužniki. O kristijanih in njihovi veri slabo poučeni, večkrat po zlobnih obrekovalcih namenoma zapeljani, so mislili, da so bili kristijani, ki niso hoteli častiti paganskih bogov, sami brezbožniki, grozni hudodelniki, v svojih skrivnih zbirališčih moreči nedolžne otroke in pijoči njihovo kri. Zato so vse nesreče, ki so zadevale ljudstvo, pripisovali kristijanom, češ, da s svojo brezbožnostjo zbujaajo srd preziranih in užaljenih bogov. Največkrat je uprav zaslepljeno ljudstvo zahtevalo od cesarjev mučenje kristijanov.

e) Tristoletno krvavo preganjanje bi bilo moralo slednjič uničiti krščanstvo, ako bi bilo to le človeška ustanova. Zgoraj smo trdili, da je velikost rimske države pospeševala hitro razširjevanje krščanske vere, ker so bili v njej razni in zelo oddaljeni narodi združeni v dobro organizovano celoto. A z druge strani je bila pa uprav ta okolnost vzrok, da je bilo tudi preganjanje krščanstva v prvih treh stoletjih v rimski državi hujše in obširnejše, nego katerokoli poznejše preganjanje po raznih drugih državah.

3.) Ob tolikih zaprekah se krščanstvo ni moglo naravnim potom in s samo človeškimi sredstvi tako hitro razširiti po svetu. Naravna sredstva, ki so se rabila v to svrho, so bila neznatna in niso v nikakem razmerju s čudovitim uspehom, ki se je dosegel.

a) Niso se rabila sredstva ali pomočki, s katerimi se sicer med ljudmi dosežajo veliki uspehi, in s katerimi so si zlasti krive vere večkrat pridobivale pristašev ter se včasih tudi prav hitro širile. Taka sredstva so: oborožena sila, podpora velikašev in svetnih vladarjev, sijaj in bogastvo, časni dobiček in vse to, kar budi človeške strasti in jim ugaja. S takimi sredstvi so se mogle nekatere države in nekatere krive vere hitro razširiti daleč na okrog, kakor n. pr. Muhamedova kriva vera in muhamedanska država, Arijanizem in krivoverstva 16. stoletja. A krščanstvo se ni ustanovilo in širilo s takimi sredstvi.

b) Prvi oznanjevalci in širitelji krščanske vere so bili dvanajsteri apostoli in nekateri njihovi učenci. Ti so šli med malo naobražene narode pa tudi med ponosne in mogočne Grke in Rimljane. S preprosto besedo so oznanjali Kristusa, križanega. Meča niso rabili, pa tudi ne učenega dokazovanja. Svetni velikaši jih niso podpirali, marveč so jim večinoma nasprotovali in jih preganjali. Bogastva niso imeli, in časnega dobička ali drugih zemeljskih dobrot niso obetali svojim pristašem, marveč učili so jih nesebične požrtvovalnosti in zatajevanja samega sebe. Vendar pa so se klanjali njihovemu nauku ljudje vsake vrste, bogatini in reveži, učenjaki in preprosto ljudstvo, izobraženi in neizobraženi narodi. S takimi sredstvi se tako čudovit uspeh ni mogel doseči.

4.) Razširjanje krščanstva v prvih stoletjih je božje delo. Izvršilo se je z nadnaravnimi

sredstvi, v katerih se razodeva božja vsemo-
gočnost. Taka nadnaravna sredstva so bila:

a) Neposredna božja pomoč, s katero je Bog na nadnaraven način razsvetljeval um in krepčal voljo vsem onim, ki so hoteli s to milostjo sodelovati, tako da so bili trdno prepričani o resničnosti krščanske vere, in da so z veseljem in navdušenostjo žrtvovali za Kristusa vse, če treba tudi kri in življenje.

b) Očitni čudeži, s katerimi je Bog na viden način ponavljaše dokazoval resničnost krščanske vere, dokler ni bila zadosti ukoreninjena in razširjena.

Apostoli so potrjevali resničnost svojega oznanjevanja z mnogimi čudeži, ki so jih delali v Jezusovem imenu. Sv. evangelist Marka sklepa svoj evangelij z besedami: „Oni (apostoli) pa so šli in so učili povsod, in Gospod je delal z njimi in je potrjeval besedo s čudeži, ki so se potem godili.“ (Mark. 16, 20). V Jeruzalemu so storili apostoli toliko čudežev, da so ljudje polagali bolnike na ulico, koder so mislili, da Peter pride mimo, zaupajoč, da jih ozdravi že njegova senca; in tudi iz okolice so prinašali bolnike v Jeruzalem. (Dej. ap. 5, 12). V čudodelno moč sv. Pavla so imeli ljudje toliko zaupanje, da so njegove ruce in pasove polagali na bolnike, in le-ti so bili ozdravljeni. (Dej. ap. 19, 11). Posamezne čudeže pa sv. Luka v Dejanju apostolov izrečno navaja, n. pr., kako sta Peter in Janez v Jezusovem imenu ozdravila v Jeruzalemu hromega človeka, ki je miloščine prosil pri temp-

ljevih vratih (Dej. ap. 3, 1 sl.); kako je Peter od mrtvih obudil dobrodelno Tabito (Dej. ap. 9, 36 sl.), in kako je Pavel čudežno ozdravljaj raznovrstne bolnike (Dej. ap. 14, 7 sl.; 28, 8 sl.).

Pa tudi na apostolih samih se je zgodilo mnogo čudežev. Čudovit je bil prihod sv. Duha, dar jezikov in hitra izprememba apostolov, ki so bili poprej boječi in polni predsodkov, prejemši sv. Duha pa so postali mahoma pogumni in razsvetljeni oznanjevalci Jezusovih nauk. Pravo čudo je Savlovo spreobrnjenje (Dej. ap. 9.), isto tako Petrova rešitev iz ječe (Dej. ap. 12).

Ne le apostoli, ampak tudi drugi verniki v prvih treh stoletjih, zlasti sv. mučenci so delali čudeže v Jezusovem imenu. Večkrat so se tudi po smrti sv. mučencev na njihovo priprošnjo dogajali prav mnogi čudeži. Takih čudežev tudi neverniki niso mogli tajiti, ampak so jih pripisovali čaranju ali podobnim skrivnim silam.

B. Kakor hitro razširjanje, tako tudi vedni obstanek krščanske vere in cerkve ni človeško, ampak je božje delo.

Ko so se Judje posvetovali, bi li kazalo v smrt obsoditi apostole, da bi več ne oznanjali Jezusa Kristusa in njegove vere, pritrdili so naposled izreku modrega Gamalijela: „Če je od ljudij ta naklep ali to delo (Kristusov nauk in njegova cerkev), poruši se (samo), če je pa od Boga, ne boste ga mogli razdreti.“ (Dej. ap. 5, 38—39). Velika človeška dela so se že porušila in so razpadla: mogočne-

države, modroslovni sestavi in druge človeške ustanove. Kristusova cerkev pa že blizu 2000 let vedno trdno stoji, raste in se razcvita, dasi je nikdar niso nehale napadati sovražne sile. V začetku so jo Judje in pagani hoteli zatreti s krvavim preganjanjem. Potem se je morala boriti zoper razna krivoverstva. Večkrat so jej nasprotovali mogočni vladarji. Sramotili in izdajali so jo njeni lastni sinovi. V novejšem času jej je napovedala napačna in brezbožna veda boj na življenje in smrt, in dandanes zlasti materijalizem in verski indiferentizem odtujujeta skrbni materi mnogo ljubljenih otrok. Ko bi bila krščanska vera in Kristusova cerkev človeška ustanova ter njena ohranitev prepuščena le slabim človeškim močem, davno že bi bila ob tolikem nasprotovanju morala propasti in poginiti. A vzdržuje jo moč njenega božjega Ustanovitelja, ki je dal svoji cerkvi proroško zagotovilo, da je peklena vrata nikdar ne premagajo. Posamezniki in tudi celi narodi so odpadli in odpadajo ter se pogubljujejo. A na mesto teh nesrečnikov vstopajo v podvojenem številu novi udje v Kristusovo cerkev, še vedno polno življenjske moči in mladeniškega ognja.

Celo vidni dokazi nadnaravnega božjega delovanja za ohranitev in neprestano razširjanje krščanske vere, namreč čudeži, niso nikdar popolnoma prenehali. Dasi niso tako pogostni, kakor v začetku krščanstva, vendar so se dogajali v vseh časih in se še vedno godé, kjer božja previdnost to za potrebno spoznava, da se na novo poživlja versko prepričanje.

Dokazali smo, da se je krščanstvo razširjalo in se ohranjuje z nadnaravnimi sredstvi, z neposredno božjo pomočjo. To je nov dokaz, da je začetnik krščanstva, Jezus Kristus, to, kar sam priča o sebi: božji poslanec in pravi Sin božji, ter da je krščanska vera prava od Boga razodeta vera.

IX. Krščanski mučenci.

Krščanski mučenci so oni junaški spoznavalci krščanske vere, ki so dali svoje življenje za Kristusa. Imenujejo se tudi izpričevalci (*μαρτυροί*), ker izpričujejo s svojo krvjo resničnost in božji izvor krščanske vere. To pa v dvojnem oziru:

1.) Prvi mučenci: apostoli in učenci Jezusovi ter mnogi njihovi sodobni vrstniki so najverodostojniše priče Jezusovih čudežev. Ti čudeži pa so neovržni dokazi Jezusovega božanstva. Prvi mučenci so Jezusove čudeže večinoma sami videli, in kar so videli, to so pričali s svojo krvjo, kakor jim je Jezus že poprej napovedal, govoreč svojim apostolom: „In mi boste priče v Jeruzalemu in po vsi Judeji in Samariji in do kraja sveta.“ (Dej. ap. 1, 8); in zopet na drugem mestu: „Vi pa ste priče teh rečij“ (Luk. 24, 48), da je namreč Kristus trpel, umrl in tretji dan od mrtvih vstal. — Drugi mučenci so videli čudeže, ki so jih v Jezusovem imenu delali apostoli in učenci Jezusovi, in s katerimi je Bog poveličeval tudi poznejše spoznavalce krščanske vere, največkrat uprav mučence same. Kateri pa niso

sami videli čudežev, tem je bilo v onem času lahko, poučiti se iz popolnoma zanesljivih virov in tako priti do trdnega prepričanja. To je značilno znamenje vseh krščanskih mučencev, da niso šli v smrt le za kako osebno mnenje, ki more tudi napačno biti, kakor je bilo n. pr. pri krivovercu Husu, ampak krščanski mučenci so trpeli in umirali kot izpričevalci dejanskih dogodkov, ki so jih ali sami doživeli, ali pa jim je jamčilo zanje pričevanje vse cerkve.

2.) Mučenci, ki so prelili svojo kri za krščansko vero, pa tudi v tem oziru izpričujejo njeno resničnost in njen božji izvor, ker so razodevali v svojem trpljenju tako čudovit pogum in toliko stanovitnost, da si tega ne moremo razlagati iz naravne krepkosti človeške volje, ampak moramo misliti na izredno in nadnaravno božjo pomoč. Ako je pa Bog s svojo milostjo čudovito podpiral krščanske mučence, potem je to nov dokaz, da so se le-ti za resnico borili.

Da popolnoma jasno spoznamo prepričevalno silo tega dokaza, uvaževati nam je veliko število mučencev, njihove muke, njihovo junaško stanovitnost, njihovo ljubezen do sovražnikov in slednjič čudeže, ki so se pogosto dogajali z mučenci.

a) Kdor pozna cerkveno zgodovino prvih treh stoletij, more nekoliko soditi, kako silno veliko kristijanov je samo v tej dobi pretrpelo mučeniško smrt le v rimski državi; natančno prešteti jih ni možno. Brezdvombeno jih je več milijonov. Navadno štejemo deset rimskih cesarjev, ki so preganjali in morili kristijane. Nji-

hovi ukazi pa so bili večinoma tako sestavljeni, da so se mogli nanje sklicevati oblastniki po posameznih pokrajinah ter nadaljevati preganjanje tudi takrat, ko so vladali cesarji, kateri sami niso preganjali kristijanov. To so delali tem lažje, ker so rimski državni zakoni že sami prepovedovali krščansko vero, češ, da je državi nevarna. Tako se je uresničevalo, kar je Jezus prorokoval svojim učencem, rekoč: „Pride ura, da bo menil vsakdo, ki vas umori, da stori uslugo Bogu.“ (Jan. 16, 2).

Ne le krščanski, ampak tudi paganski pisatelji one dobe pričajo o ogromnem številu krščanskih mučencev.

Ko je zavladal Konstantin Véliki v začetku četrtega stoletja, ponehalo je sicer krvavo preganjanje kristijanov v rimskem cesarstvu, a začelo se je po drugih krajih, zlasti v Perziji in Armeniji. V Afriki pa so arijanski Vandali z divjo grozovitostjo mučili in preganjali pravoverne kristijane. Pa tudi pozneje je moralo krščanstvo pretrpeti krvavo preganjanje skoraj povsod, kamorkoli je prodrlo, v Evropi, Afriki, na Kitajskem, Japonskem itd. Ni je skoraj dežele, katere bi še ne bila porosila mučeniška kri.

b) Muke, ki so jih morali prestajati krščanski mučenci, so bile grozne. Tako se niso nikdar kaznovali ne razbojniki, ne izdajalci, ne katerikoli drugi zločinci. Nezaslišana mučila so si izmišljevali neverniki, da bi bili premagali stovitnost krščanskih mučencev. Nobena vera še ni imela prestati tako hude izkušnje, kakor krščanska

vera; a nobena izkušnja se tudi še ni tako častno sponesla, kakor ta.

c) Stanovitnost krščanskih mučencev v prenašanju silnih muk je naravnost čudovita. Ni jim upadal pogum, ko so gledali morilno orodje ali poslušali tuljenje zverij in ne, ko so jih tirali v temne ječe. Mirno in trezno so odgovarjali krivičnim sodnikom, veseli poslušali svojo smrtno obsodbo, in v nebeški radosti so jim žareli obrazi, ko so stopali na morišča. Svesti so si bili, da jih podpira milost Onega, za katerega so trpeli.

Resnično, ako pomislimo, kako slaba je splošno človeška narava, kako nestanovitna je volja pri večini ljudij, kadar je treba kaj žrtvovati in trpeti; ne moremo si razlagati stanovitnosti in vztrajnosti krščanskih mučencev drugače, nego da jo pripisujemo nadnaravni božji pomoči.

Ne tajimo, da more tudi naravna krepkost človeške volje dovesti posamezne ljudi do junaških činov. Imamo zgledov, da so pagani in razni krivoverci, pri katerih ne moremo misliti na kako nadnaravno božjo pomoč, žrtvovali svoje življenje za kako idejo. A to so bili le posamezniki, večinoma krepki možje. Krščanskih mučencev pa je na tisoče in tisoče, in to ne le pogumnih mož, ampak tudi po naravi slabotnih žen, boječih devic, onemoglih starčkov, nedorastlih otrok, preprostih ljudij in sužnikov, kateri ne poznajo onega ponosa in one častiželjnosti, ki navadno najbolj krepi človeško voljo.

Tudi ni ogenj slepe strasti (fanatizem) navduševal krščanskih mučencev. Ta ogenj včasih

mogočno vzplamti, pa kmalu ugasne. Junaštvo krščanskih mučencev pa je bilo trajno: stoletja ga niso premagala, in pokazalo se je povsod, kjer se je preganjala krščanska vera. Strast človeka zaslepi in ovira trezno mišljenje. Krščanski mučenci pa so ohranili vseskozi dušni mir. Tako modro so odgovarjali sodnikom, da nas njihovi odgovori nehoté spominjajo Kristusove obljube: „Dano vam bo ono uro, kaj govorite.“ (Mat. 10, 19).

Tako splošno junaštvo, tako trajna in mirna stanovitnost v prenašanju najhujšega trpljenja in najmučnejše smrti, katere bi se bilo lahko rešiti z jedno samo besedo: — to je, o čemer trdimo, da ni naravna, ampak nadnaravna, čudovita prikazen. —

Moglo bi se tu ugovarjati, da je bilo tudi mnogo odpadnikov, katere je strah premagal, da so zatajili krščansko vero ter darovali malikom.

Odgovor: Žal, da jih je bilo nekoliko, in če tudi mnogo, vendarle veliko manj, nego stanovitnih spoznavalcev. A ti nesrečniki ne morejo razveljaviti našega dokaza. Nadnaravna pomoč, s katero je Bog podpiral krščanske mučence, je posebna milost. Milost božja pa človeško voljo le vabi k dobremu in jo krepí, ne dela pa jej sile in ne uničuje njene prostosti. Človek mora s svojo prosto voljo sodelovati, sicer tudi največje milosti prejema zaman in v svojo pogubo. Lastnega sodelovanja z milostjo božjo je nedostajalo odpadnikom, zato se jim odpad prišteva

v greh. Mučenci pa so z nadnaravno milostjo tudi sami krepko sodelovali, zato je mučeniška smrt tudi njihova zasluga, in po pravici jih imenujemo junake ter z venci in palmovimi vejicami dičimo njihove podobe.

d) Delovanje nadnaravne milosti božje se razodeva tudi v vedenju krščanskih mučencev proti sovražnikom. Človeška narava se upira sovražniku in mu hoče škodovati ali ga uničiti. Fanatik črti in sovražno zasleduje vsakega nasprotnika svoje ideje. Krščanski mučenci pa mirno trpe krivično preganjanje. Ne mislijo na upor, ne črtijo in ne preklinjajo svojih krutih zatiralcev, ampak odpuščajo jim, ljubijo jih in po zgledu svojega božjega Učenika in najvišjega Vzornika molijo zanje.

e) Pogostokrat so se očitni čudeži dogajali s krščanskimi mučenci. Ob mučenju nekaterih izmed njih so nastale čudovite prikazni v naravi. Mnogim niso nič škodovala raznovrstna mučila, kakor ogenj, vrelo olje i. dr. Drugi so bili poškodovani, pa so hipoma zopet ozdraveli. Zveri so se večkrat obotavljale, kaj žalega storiti mučencem, dasi so jih neverniki kačili nanje. Razni čudeži so se dogajali tudi po smrti mnogih mučencev na njihovo priprošnjo. Veliko nevernikov se je vsled teh čudežev spreobrnilo k krščanski veri. Drugi pa so ostali trdovratni, dolžeč kristijane čarodejstva ali rabe skrivnih demonskih sil.

Mučeništvo je torej ne le veličastna, ampak zares čudovita in nadnaravna prikazen v krščanstvu ter jasen dokaz njegovega božjega izvora,

torej tudi božanstva Jezusa Kristusa. Uprav ta dokaz je mnogo nevernikov prepričal o resničnosti krščanske vere. Duhoviti Tertulijan, katerega je tudi junaštvo krščanskih mučencev napotilo, da se je začel resno pečati s krščanstvom, in da je prišel do spoznanja njegove resničnosti, kliče zato v svojem zagovoru krščanske vere poln poguma preganjalcem kristijanov: „Le križajte, le mučite, le obsojajte, le zatirajte nas!... Čim večkrat nas pokosite, tem bolj se množimo; (mučeniška) kri je seme kristijanov.“³³⁾

X. Čudovita prenovitev sveta po krščanstvu.

Lep dokaz resničnosti krščanske vere in božanstva njenega začetnika, Jezusa Kristusa, je sednjič čudovita prenovitev sveta po krščanstvu.

Po sadu se spoznava drevo. „Dobro drevo ne more roditi slabega sadu, in slabo drevo ne roditi dobrega sadu.“ (Mat. 7, 18). Ako se prepričamo, da je krščanska vera rodila dober sad, da so bili in so blagodejni njeni učinki, bomo sklepali, da ne more biti slabo drevo, ampak da mora biti zares to, kar smo dokazali že z mnogih strani: nebeška rastlina, presajena na zemljo; da jej ne more biti podlaga laž ali zmota, ampak čista resnica.

³³⁾ Tertull. Apol. c. 50.

A. Krščanska vera je zares vsekozi najuspešnejše in vsestransko blagodejno vplivala na razvoj in pravo srečo človeštva. Sad krščanstva je čudovita prenovitev sveta v umstvenem, nravnem in družabnem ali socialnem oziru.

1.) V umstvenem oziru je tavaló človeštvo, predno je Kristus prišel na svet, v temi nevednosti in zmote glede na najvažnejša vprašanja. Skoraj popolnoma se je izgubilo spoznanje pravega Boga. Mnogoboštvo in človeškega duha sramoteče malikovanje je bilo splošno razširjeno. Samo izvoljeni izraelski narod je še častil jedino pravega Boga, a začasno so se celo Izraelci udajali malikovanju. Pa tudi sami sebe in svojega poslednjega smotra ljudje niso več jasno poznali. Niso vedeli, čemu so na svetu, in kaj se po smrti z njimi zgodi. Vera v nesmrtnost človeške duše se je sicer ohranila pri vseh narodih, a kako nedoločne in napačne pojme so imeli o življenju onstran groba! Zato je tudi vedno bolj ginila skrb za srečno večnost. Človeštvo je iskalo le časne sreče in hrepenelo le po čutnem uživanju.

A kakor temna noč beži pred jutranjo zarjo, tako je ginila nevednost in zmota pred obličjem nebeškega Učitelja, Jezusa Kristusa. Kar ni mogel doseči ne modri Sokrat, ne njegov izvrstni učenec Platon in ne vsi drugi modrijani, to je izvršil Jezus Kristus: On je učil in naučil spoznavati pa tudi ljubiti in dostojno častiti jedino pravega Boga, in sicer ne le

peščico svojih učencev, ampak po teh tudi vse ljudi in vse narode do konca sveta: učenjake in preprosto ljudstvo, celo najnežnejšo deco. On je tudi odgovoril na vprašanje: „Od kod prihajamo, in kam gremo?“ Razodel in pokazal je vsem ljudem: bogatinom in revežem do ubogih in zatiranih sužnikov jeden in isti vzvišeni smoter: večno zveličanje v nebesih.

Tako Jezusov nauk ni le razsvetlil človeškega duha z razodetimi resnicami, ampak ga je tudi oblažil in dvignil do vzvišenih, nebeških mislij in želja.

2.) V nraavnem oziru je padlo človeštvo v paganski dobi še globokeje, nego v umstvenem oziru. Pomoč je bila tukaj še težja, ker je mnogo lažje človeka poučiti, nego poboljšati ga. A krščanstvo je izvršilo tudi poslednje. Dvignilo je tisoče in milijone ljudi iz brezdna izprijenosti in pregrehe do visoke stopinje kreposti in svetosti. Tako je prenovilo svet tudi v nraavnem oziru. Kjerkoli se je razširila in ukoreninila krščanska vera, povsod so se pokazale tudi prelepe krščanske čednosti: ljubezen do Boga in do bližnjega in še posebej ljubezen do sovražnikov, ponižnost, čistost in mnoge druge čednosti, ki so bile nevernikom komaj po imenih znane. V vseh časih je rodilo in še dandanes poraja krščanstvo svetnikov, ki so nam vzorniki kreposti in popolnosti v vseh okoliščinah življenja.

Ako pomislimo, kako težko je poboljšati le jednega nraavno izprijenega človeka, a kako ve-

likanske uspehe je doseglo krščanstvo, kolika je bila n. pr. razlika med življenjem nevernikov in kristijanov v rimski državi in posebej v Rimu; — moramo priznati, da to ni bilo človeško delo, ampak delo božje vsemogočnosti in milosti.

Tega dokaza ne more ovreči resnica, da se nahaja tudi v krščanski dobi in v krščanskih deželah mnogo ljudij na prav nizki stopinji npravnosti, pri katerih se malo ali nič ne razodeva blažilna in preustvarjalna moč krščanstva. Da je tako, temu ni krivo krščanstvo, ampak oni ljudje sami. Ker nečejo rabiti sredstev, katerih jim v obilni meri nudi Kristusova vera, da bi se z njimi duševno prenovili in posvetili, zato krščanstvo pri njih ne more roditi nikakega sadu.

3.) Krščanska vera je prenovila svet tudi v družabnem ali socialnem oziru.

Razodela je človeško čast in dostojanstvo, učeč, da je vsak človek ustvarjen po božji podobi in odrešen z dragoceno Kristusovo krvjo, in da smo vsi ljudje poklicani v isto večno zveličanje v nebesih. Zato je moralo v krščanstvu polagoma izginiti in prenehati, kar je bilo nasprotno temu dostojanstvu, kakor: sužnost, kupčevanje z ljudmi, izpostavljanje in morjenje bolehnih in pohabljenih otrok, borbe obsojencev z zverinami brezsrčnim gledalcem v razveseljevanje, razloček med Grki in brezpravnimi barbari, nečloveško ravnanje z ujetimi in premaganimi sovražniki.

Jezusov izrek: „Kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, to

ste meni storili“ (Mat. 25, 40) — je odprl trpečemu človeštvu neusahljiv vir dobrodelnosti. Nastali so zavodi v pomoč bolnikom, revežem, sirotam i. dr. Kristijani so izvrševali s tako gorečnostjo ljubezen do bližnjega, tudi do svojih nasprotnikov in sovražnikov, da so jih občudovali tudi neverniki.

Krščanstvo je oblažilo in posvetilo družinsko življenje, učeč, da je krščanski zakon zakrament, sveta in dosmrtna zveza med enim možem in jedno ženo. Krščanskemu možu žena ni sužnica, ampak enakopravna družica. Vzgoja otrok je starišem sveta dolžnost, otroci pa morajo stariše kot namestnike božje spoštovati, ljubiti in jim pokorni biti.

Pa tudi državi daje še-le krščanska vera trdno podlago. Ona uči, da je vsaka oblast od Boga, in da se moramo tudi državni oblasti pokoriti kot namestnici božji ne le zaradi kazni, ampak zaradi vesti. (Rim. 13). Z druge strani pa zopet uči, da so tudi državni oblastniki Bogu odgovorni za to, kar zahtevajo od svojih podložnikov. Tako daje krščanstvo zakoniti oblasti veljavo, kakršne jej nikdar ne more dati samo zunanja moč in sila orožja; podložnike pa varuje samovoljnega in krivičnega nasilstva.

In pereče „delavsko vprašanje“ se more uspešno in pravično rešiti le po načelih krščanske vere. Ona uči, da je delo vsakemu človeku dolžnost. „Če kdo neče delati, naj tudi ne jé.“ (II. Tes. 3, 10). Delo ni več sramotno, odkar

ga je posvetil sam božji Zveličar. — Krščanska vera pa tudi uči, da je razlika med stanovi, ker smo vsi ljudje združeni tako, kakor udje jednega telesa. (Rim. 12, 4). Ako bi vsakdo živel in delal tako, kakor je primerno njegovemu stanu, ter vestno izpolnjeval svoje dolžnosti, potem bi bilo zdravo in srečno celo telo. In ako bi namesto krivice in sile krščanska pravičnost in ljubezen delili ljudem zemeljske dobrote, potem bi imel vsakdo toliko, kolikor potrebuje za časno življenje, katero pa je in ostane le čas truda in pripravljajja za večno življenje. Kakšen bi moral biti komunizem ali socializem, ki bi mogel zares osrečiti človeški rod, ali vsaj zdatno zmanjšati revščino in bedo, to so pokazali prvi kristijani, delujoč po izreku: „Kar je mojega, bodi tvoje!“ — ne pa: „Kar je tvojega, bodi moje!“ —

Kar ni mogla izvesti nobena modroslovska šola in sploh nobena človeška uredba, to je izvršilo krščanstvo. Ono je prestvarilo in prenovilo svet tako, da Kristusov prihod na svet deli zgodovino človeštva na dva dela, in ima zgodovinska veda vzroka dovolj, da šteje leta od Kristusovega rojstva naprej in nazaj. Tak prevrat v zgodovini človeštva se ni mogel izvršiti naravnim potom, ker ni bilo za to zadostnih naravnih vzrokov, pač pa premnogo silnih ovir. Moral se je torej izvršiti z nadnaravnimi silami, z božjo vsemogočnostjo. Zato moramo imenovati prenovitev sveta po krščanstvu trajen čudež, ki se še vedno ponavlja povsod, kjerkoli se more prosto razvijati krščanstvo. Ta čudež pa je jasen dokaz,

da je krščanska vera res pravo božje razodetje in njen začetnik, Jezus Kristus, pravi Bog.

B. Krščanstvo pa ni samo blagodejno vplivalo na skupno človeštvo, marveč osrečuje tudi vsakega posameznega človeka, kateri sprejme Kristusovo vero v svoje srce in se stanovitno prizadeva, da po njej tudi živi.

1.) Krščanska vera razsvetljuje človeku um, ker mu določno odgovarja na vprašanja: Od kod sem? Čemu sem na svetu? Kaj je moj poslednji namen? Po kateri poti morem dospeti do tega namena? To so vprašanja, ki si jih mora staviti vsak razumen človek, na katera si pa sam ne more določno odgovoriti. In dokler nima odgovora na ta vprašanja, je podoben popotniku, kateri v temi blodi po neznani in nevarni poti — ne vedoč, kam slednjič pride. Krščanska vera pa je svetla luč, ki razsvetljuje pot življenja vsakomu, kdor jej hoče slediti. Jezus Kristus sam govori: „Jaz sem luč sveta; kdor hodi za menoj, ne hodi po temi, marveč bo imel luč življenja.“ (Jan. 8, 12).

2.) Krščanska vera krepi človeku voljo, ker ima sredstva, kakor molitev, daritev sv. maše, sv. zakramente i. dr., s katerimi nanklanja nadnaravno milost in pomoč božjo vsakomu, kdor hoče rabiti ta sredstva. Sv. Pavel, ki bridko toži o slabosti človeške volje in o hudem nagnjenju, s katerim se je bilo tudi njemu boriti, nekako bojazljivo vzdihuje: „Jaz nesrečni

človek, kdo me otme iz telesa te smrti?“ — t. j. kdo mi da moč, da premagam hudo poželenje? A zaupno si odgovorja: „Milost božja po Jezusu Kristusu, Gospodu našem.“ (Rim. 7, 24. 25). — In čuteč, koliko moč mu daje ta milost, zatrjuje vesel: „Vse premorem v Njem, ki me krepča.“ (Fil. 4, 13).

3.) Krščanska vera s tolažbo napolnjuje človeško srce. Ona uči, da božja previdnost čuje nad nami. Dobra vest daje vernemu človeku mir srca, kakršnega svet ne more dati. Ako ga tudi zadevajo časne nesreče, bridkosti in trpljenje, tolaži in krepí ga krščanska vera, učeč, „da se trpljenje sedanjega časa ne da primerjati prihodnji časti, ki se razodene nad nami.“ (Rim. 8, 18). Zlasti pa ima krščanska vera za smrtno uro tolažila in krepila, ki vernemu in pobožnemu kristijanu olajšujejo tudi poslednje in odločilne trenutke v življenju tako, da umirajočemu mesto strahu in groze blažen mir odseva z bledih ustnic in trudnih očij, ki jih zaupno upira v križanega Zveličarja. „Draga v Gospodovih očeh je smrt njegovih svetnikov.“ (Ps. 115, 6).

Kako osrečuje krščanska vera posameznega človeka, to more vsakdo sam pri sebi opazovati, ako se prizadeva, da živi kolikor mogoče natančno po njenih naukih. Tedaj ga lastna izkušnja prepriča o resničnosti in božjem izvoru krščanske vere. Jezus Kristus nas sam pozivlje, naj živimo po njegovem nauku in potem so-

dimo, je li ta nauk od Boga. Govori namreč: „Moj nauk ni moj, ampak Njega, ki me je poslal. Ako hoče kdo izpolnjevati njegovo voljo, bo spoznal o nauku, je li od Boga, ali jaz sam iz sebe govorim.“ (Jan. 7, 16. 17).

Dobrodelni in čudoviti vpliv krščanske vere na občni blagor in na srečo posameznih ljudi dokazuje njeno resničnost in njen božji izvor. Koliko lepši in čudovitejši pa bi moral še-le biti sad nebeškega drevesa, ki ga je Sin božji, Jezus Kristus, zasadil na zemljo, ako bi vsi ljudje spoznali to drevo: krščansko vero, in bi se tudi vsi resno prizadevali, da bi vedno živeli po naukih te vere! Tedaj bi bilo vse človeštvo le jedna sveta družina srečnih božjih otrok.

* * *

Ko je padel Napoleon I. z vrhunca zemljske časti in slave globoko v nesrečo in je živel — izgubivši cesarsko krono — v prognanstvu na samotnem otoku sv. Helene, tedaj je premišljeval o usodi velikih in slavnih mož, in čestokrat so mu tu prihajale na misel tudi resnice sv. krščanske katoliške vere, proti kateri je sicer v svojem življenju mnogo grešil, ki je pa vendar nikdar ni popolnoma izgubil iz svojega srca. Naj navedemo kot sklep pričujoče razprave o božanstvu Jezusa Kristusa, kaj je znameniti in genialni mož v svoji nesreči mislil o tej resnici.

Nekega dne je govoril Napoleon generalu Bertrandu, ki mu je bil tovariš v prognanstvu na otoku sv. Helene, tako-le :

„Najtežavnejše na svetu je, priboriti si trajno ljubezen. Samo Jednemu se je to posrečilo, in ta je Jezus Kristus. Jezus hoče, da Ga ljudje ljubijo. On hoče imeti človeško srce, zahteva ga popolnoma zase, in — pridobi si ga mahoma. To mi je dokaz njegovega božanstva. Aleksander, Cezar, Hanibal so bili veliki in slavni možje, a vsem je to izpodletelo. Svet so si pribojevali, a tega niso mogli doseči, da bi bili imeli vsaj jednega prijatelja. Kristus pa govori, in mahoma so na njegovi strani človeški rodovi. Vez, ki jih druží z Njim, je iskrenejša in trdnejša od krvnih, svetejša in močnejša od katerih koli drugih vezij. On vžiga v srcih plamen ljubezni, katera prekaša vsako drugo ljubezen.

Jaz (Napoleon) sem sicer velikokrat mnogo tisoč ljudij navdušil, da so šli zame v smrt. A treba je bilo za to vselej moje prisotnosti, mojega pogleda, mojega glasú. Jedna beseda iz mojih ust je vnela srca vseh. Da, to čarobno moč sem imel. A da bi bil trajno ljubezen zasadil v njihova srca, te skrivnosti nisem poznal. Sedaj, ko sem tu na samotnem otoku sv. Helene, zapuščen in kakor priklenjen na to skalovje . . . kje so moji prijatelji? — Taka je usoda velikih mož; taka je bila tudi usoda Cezarjeva in Aleksandrova! Pozabijo nas . . . Še nekaj trenutkov, in isto se zgodi tudi z

menoj. — Kolik prepad je med mojo globoko revo in večnim gospodstvom Jezusa Kristusa, ki se oznanjuje po vsem svetu, ki Ga milijoni ljubijo in molijo, ki še vedno živi! Njegova smrt, — se li to pravi umreti? — Da, Kristusova smrt je smrt učlovečenega Boga!“³⁴⁾

³⁴⁾ Nicolas, Philosophische Studien über das Christenthum. IV. 2.

Popravek.

V prorokbi ¹⁹⁾ na strani 41., ki napoveduje daritev sv. maše so izpuščene najvažnejše besede. Prorokba se glasi tako-le: »Niste mi po volji, govori Gospod vojnih čet, in daru ne bom sprejemal iz vaših rok. Zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda je moje ime veliko med narodi, in na vseh krajih se daruje, in čista daritev se opravlja mojemu imenu, ker veliko je moje ime med narodi, govori Gospod vojnih čet.«

(Mat. 1, 10—11).

Kazalo.

	Stran.
I. Važnost resnice, da je Jezus Kristus pravi Bog, in kako jo hočemo dokazati	3
II. Jezusovo pričevanje o samem sebi	6
III. Čudeži	12
A. Splošne opomnje o čudežih	12
B. Čudeži, katere je Jezus sam delal	16
C. Čudeži, s katerimi je nebeški Oče poveljčal Jezusa	20
D. Jezusovo vstajenje in vnebohod	21
IV. Prorokbe	31
A. Splošne opomnje o prorokbah	31
B. Mesijanske prorokbe	33
C. Prorokbe, katere je Jezus Kristus sam izrekel	45
V. Jezusov nebeški nauk	52
VI. Jezusova vzorna svetost	57
VII. Čudovita v višenost Jezusove osebe	62
VIII. Čudovito razširjanje in vedni obstanek krščanske vere in cerkve	66
IX. Krščanski mučenci	77
X. Čudovita prenovitev sveta po krščanstvu	83

